

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

Školní družina očima rodičů dětí

Bakalářská práce

Studijní program: B7505 – Vychovatelství
Studijní obor: 7505R004 – Pedagogika volného času
Autor práce: **Iveta Mrázková**
Vedoucí práce: PaedDr. Jitka Jursová, Ph.D.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Iveta Mrázková**
Osobní číslo: **P11000382**
Studijní program: **B7505 Vychovatelství**
Studijní obor: **Pedagogika volného času**
Název tématu: **Školní družina očima rodičů dětí**
Zadávací katedra: **Katedra pedagogiky a psychologie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíle:

Prostřednictvím dotazníkového šetření zjistit, jak rodiče hodnotí vzdělávací program školní družiny, její činnost a komunikaci s veřejností.

Ověřit, zda a jakým způsobem se rodiče informují o výchovných cílech, obsahu činnosti a metodách práce v ŠD a o práci svého dítěte v ŠD a jak vnímají význam činnosti ŠD.

Požadavky:

Zorientovat se v odborné literatuře k danému tématu.

Uvést teoretické informace o struktuře a cílech práce školní družiny.

Vytvořit výzkumný nástroj, provést a vyhodnotit výzkum.

Metody:

Analýza výchovně vzdělávacího programu vybrané školní družiny.

Dotazník pro rodiče a jeho vyhodnocení.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

HÁJEK, B., PÁVKOVÁ, J. Školní družina. Vyd.2. Praha: Portál, 2007.

PÁVKOVÁ, J. Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času. Vyd. 4. Praha: Portál, 2008.

FONTANA, D. Psychologie ve školní praxi: příručka pro učitele. 2. vyd. Praha: Portál, 2003.

HELUS, Z. Sociální psychologie pro pedagogy. Praha: Grada, 2007.

CHRÁSKA, M. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu.

Praha: Grada Publishing, 2007

Vedoucí bakalářské práce:

PaedDr. Jitka Jursová, Ph.D.

Katedra pedagogiky a psychologie

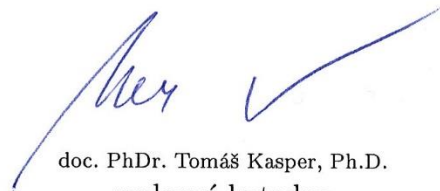
Datum zadání bakalářské práce: **7. dubna 2013**

Termín odevzdání bakalářské práce: **15. dubna 2014**

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 7. dubna 2013

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum: 6.6.2016

Podpis:

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala vedoucí práce PaedDr. Jitce Jursové, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, za její praktické připomínky, cenné rady a čas, který mi vždy ochotně věnovala.

Velký dík patří mé rodině a mému manželovi za trpělivost a podporu, kterou mi poskytovali během celého studia.

ANOTACE

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na problematiku školních družin, a jak na ní pohlíží rodiče. Snažila jsem se zjistit, jak rodiče hodnotí vzdělávací program školní družiny, její činnost a komunikaci s veřejností. Ověřit, zda a jakým způsobem se rodiče informují o výchovných cílech, obsahu činnosti a metodách práce v školní družině a jak vnímají význam činnosti školní družiny.

V teoretické části mé práce je vymezen pojem výchova mimo vyučování a jsou zde uvedena zařízení pro výchovu mimo vyučování. Dále se podrobně věnuji výchovným cílům a funkcím školní družiny, základním činnostem školní družiny, denním režimem a materiálním vybavením ve školní družině. Jak je důležitá při pedagogickém působení na děti osobnost vychovatele. Jaký má význam výchovně vzdělávací program školní družiny.

Praktická část mé práce se zabývá konkrétním zařízením pro výchovu mimo vyučování a tím je školní družina při ZŠ Liberec – Vratislavice nad Nisou. Prostřednictvím dotazníkového šetření zjistit, jak rodiče hodnotí školní družinu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Výchova mimo vyučování, zařízení pro výchovu mimo vyučování, školní družina, vychovatel, výchovně vzdělávací program, klíčové kompetence, komunikace rodina – škola – družina, děti mladšího školního věku.

ANNOTATION

In my thesis I focused on the issue of after-school childcare and how parents see it. I tried to figure out how they evaluate its educational program, activities and communication with the public. I also tried to figure out whether and how parents get informed about educational objectives, content, activities and methods of work in the after-school childcare and how they perceive importance of its work.

The theoretical part of this thesis defines the term education outside of the classroom and it presents facilities for education outside of the classroom. It further analyzes details about educational goals and functions of after-school childcare, its basic activities, day regimen and equipment. Then it discusses the importance of the educator's personality for teaching activities, and what is the significance of the educational program.

The practical part of my work deals with a specific facility for education outside teaching, which is after-school childcare at primary school in Liberec - Vratislavice nad Nisou. Using questionnaire it finds out how parents evaluate this particular facility.

KEY WORDS

Education outside the classroom, facilities for education outside of the classroom, after-school childcare, educator, educational program, key competence, communication family - school - after-school childcare, younger school children.

Obsah

ÚVOD	10
TEORETICKÁ ČÁST	11
1. Výchova mimo vyučování	11
1.1. Vymezení pojmu výchova mimo vyučování.....	11
1.2 Přehled zařízení pro výchovu mimo vyučování	12
2 Školní družina.....	15
2.1 Vymezení pojmu školní družina	15
2.2 Cíle školní družiny	15
2.3 Funkce školní družiny	17
2.4 Základní činnosti školní družiny	18
2.5 Prostředí, prostory a materiální vybavení školní družiny.....	21
2.6 Vedení dokumentace školní družiny	22
2.7 Režim dne ve školní družině	22
2.8 Žák ve školní družině	23
2.9 Osobnost vychovatele ve školní družině.....	25
2.10 Komunikace a spolupráce školní družiny s rodiči.....	27
3 Školní vzdělávací program školní družiny	29
3.1 Obsah školního vzdělávacího programu pro ŠD.....	30
3.2 Klíčové kompetence.....	30
PRAKTICKÁ ČÁST	32
4 ŠVP ŠD při ZŠ Liberec – Vratislavice nad Nisou	32
5 Metodologie výzkumu	32
5.1 Popis výzkumného vzorku a prostředí	33
5.2 Stanovení cílů výzkumu	33
5.3 Stanovení výzkumných otázek.....	33
6 Prezentace výsledků výzkumu.....	34

6.1 SWOT analýza ŠVP ŠD při ZŠ Liberec – Vratislavice n. N.	34
6.2 Výsledky výzkumu.....	35
7 Diskuse k položkám.....	48
ZÁVĚR.....	51
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	52
PŘÍLOHY	54

ÚVOD

Školní družiny jsou zařízení, která mají v naší republice dlouholetou tradici a plní významnou úlohu na prvním stupni základních škol. Jsou součástí školského systému a zabezpečují žákům náplň volného času v době před a mezi školním vyučováním, odpoledne před odchodem domů či do jiných zájmových aktivit.

V poslední době se ozývají hlasy, které poukazují na skutečnost, že školní družiny postupně v devadesátých letech 20. století převzaly více úlohu sociální než výchovně vzdělávací. Zredukovaný obsah činnosti některých družin tomuto pohledu jen napomáhá. Je proto nutné do budoucna posílit obsahovou stránku a rozšířit spektrum činností, které družina může dětem nabídnout.

Školní družina musí nabízet široké spektrum různých činností a aktivit, protože děti jsou zvědavé a chtějí vyzkoušet různé činnosti. Děti v tomto věku ještě neumí účelně využít volný čas po vyučování. Školní družina může svou širokou nabídkou volnočasových aktivit a činností, dětem v tomto směru pomoci rozvíjet jejich dovednosti a vědomosti.

Pracuji jako vychovatelka ve školní družině a dětem věnuji i velké množství osobního času. Právě proto jsme se rozhodla pro zjištění, zda a jakým způsobem se rodiče informují o výchovných cílech, obsahu činností a metodách práce v ŠD a o práci svého dítěte v ŠD a jak vnímají význam činnosti ŠD.

Svoji bakalářskou práci jsem rozdělila do dvou částí. Cílem první, teoretické části je vymezení pojmu školní družiny, kdy se zabývám jeho obecným pojetím, historií, funkcí, cíli školní družiny a rolí vychovatelky.

Druhá, praktická část objasňuje, jak rodiče hodnotí vzdělávací program školní družiny, její činnost a komunikaci s veřejností. Obsahuje přesné vymezení výzkumných cílů a interpretaci získaných výsledků.

Na základě omezeného vzorku počtu osob, je mi jasné, že vyvozené závěry nemusí být zcela jednoznačné, ale jistě budou přínosem pro moji další práci s dětmi.

Závěrem mé bakalářské práce je představit školní družinu jako instituci, která se ve velké míře podílí na socializaci a výchově dítěte.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Výchova mimo vyučování

1.1. Vymezení pojmu výchova mimo vyučování

Výchova je nejsložitější lidská činnost. Uplatňují se zde zákony z oblasti pedagogiky, biologie, psychologie, sociologie a ekonomie. Smyslem výchovy je utváření vztahu člověka ke světu, tj. k přírodě, ke společnosti a sobě samému.

Vymezení pojmu výchova je jednotlivými autory chápáno různě. Můžeme se o tom přesvědčit z citací různých autorů, které jsou uvedené v Obecné pedagogice od Josefa Horáka.

Patočka Jan

„Výchova je formace lidské schopnosti k společenství takovým způsobem, aby kulturní obsah, jehož se starší generace dopracovaly, byl předán generaci nové, která se stane tímto způsobem výchovy plnoprávným členem ve společnosti starších.“

Průcha Jan

„Výchova je činnost, která zaručuje předávání vzorců a norem chování, základních pravidel společnosti, komunikačních rituálů, hygienických návyků z generace na generaci.“

Tomášek František

„Vychovávat znamená působit do nitra dítěte, aby v něm byla vyvolána žádoucí odezva jeho schopností a vloh po stránce intelektové, citové i sociální, které se mají za vedení vychovatele harmonicky rozvíjet a dopomoci dítěti k dosažení životního cíle.“

Čáp Jan

Komunikativní koncepce výchovy: „Výchova se chápe jako vzájemné působení vychovatelů a vychovávaných, jako zvláštní případ sociální interakce.“

Výchova mimo vyučování je zajištěna institucionálně jako např. v domovech dětí a mládeže, ve školních družinách a klubech, v domovech mládeže. Pojem se vztahuje k výchově dětí a mládeže školního věku, tj. základní a střední školy. Probíhá mimo povinné vyučování, mimo bezprostřední vliv rodiny a uskutečňuje se převážně v době volného času. Výrazně se podílí na prevenci společensky nevhodných forem chování, což je velice významné v dnešní době, kdy narůstá kriminalita mládeže a snižuje se věk delikventů.

Kromě aktivit jako jsou odpočinek, rekreace, zábava, zájmová činnost, dobrovolná veřejně prospěšná činnost zahrnuje přípravu na školu a upevňování hygienických a kulturních návyků.

Výchova mimo vyučování je součástí péče o výchovu vzdělávání; organizují ji školy a instituce pro výchovu mimo vyučování.

1.2 Přehled zařízení pro výchovu mimo vyučování

Zařízení výchovy mimo vyučování jsou součástí sítě škol a školských zařízení. O zařazení do této sítě rozhoduje ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy. Školská zařízení zpracovávají plány na školní rok a výroční zprávy za uplynulý školní rok. O své činnosti jsou povinny vést dokumentaci. Každé zařízení výchovy mimo vyučování má svá specifika výchovně vzdělávacího poslání.

Přehled hlavních typů zařízení výchovy mimo vyučování:

- Střediska pro volný čas dětí a mládeže
- Školní družiny a kluby
- Domovy mládeže
- Dětské domovy
- Základní umělecké školy
- Jazykové školy
- Sdružení dětí a mládeže

Střediska pro volný čas dětí a mládeže

Střediska volného času jsou školská zařízení pro zájmová vzdělávání. Posláním středisek volného času je motivovat, podporovat a vést děti a mládež k rozvoji osobnosti, ke klíčovým kompetencím a zejména smysluplnému využívání volného času širokou nabídkou aktivit v bezpečném prostředí. Plní funkci výchovně vzdělávací a rekreační a mohou poskytovat své služby za úplatu. Jejich činnost je určena příslušnou vyhláškou.

Střediska se dělí na dva typy:

- dům dětí a mládeže, který nabízí rozmanité druhy zájmových činností,
- stanice zájmových činností, která se zaměřuje na jednu zájmovou oblast (např. stanice přírodovědců, techniků, turistů).

Základní formou činnosti většiny středisek je **pravidelná zájmová činnost** v zájmových útvarech. Další důležitou složkou činnosti středisek jsou **příležitostné aktivity**. Zahrnují nabídku organizovaných akcí výchovně vzdělávacího nebo rekreačního charakteru. Jsou to různé soutěže, turnaje, přehlídky, výlety, exkurze, přednášky, divadelní představení. Střediska nabízí také **spontánní aktivity**, které jsou pedagogicky a organizačně nepřímo ovlivňovány pedagogy. Jedná se o otevřená hřiště či sportoviště, čítárny, herny, internetové

kavárny. Velkou tradici má **táborová činnost**. Je spojena s vícedenním pobytem mimo místo, kde středisko sídlí. Táborová činnost se většinou uskutečňuje v době letních a zimních prázdnin. Střediska pro volný čas mohou poskytovat metodickou, odbornou, popřípadě materiální pomoc účastníkům zájmového vzdělávání, ale i školám a školským zařízením.

Školní družiny a kluby

Školní družiny a kluby jsou většinou zřizovány jako součást základních škol. Mohou však existovat i jako samostatná zařízení pro žáky více škol. Školní družiny jsou určeny převážně pro žáky prvního stupně základní školy. Školní kluby jsou pro žáky druhého stupně základních škol a žáky víceletých gymnázií, kteří odpovídají nejvýše devátému ročníku základní školy. Školní družiny a kluby mohou zřizovat zájmové kroužky. Činnosti v zájmových kroužcích se mohou podle místních podmínek zúčastnit i žáci, kteří nejsou ve školní družině nebo školním klubu přihlášení k soustavné docházce. Činnost v zájmových kroužcích může být vykonávána za úplatu. Úplata se použije na částečnou úhradu neinvestičních nákladů. Školní družiny jsou základní formou výchovy mimo vyučování a jsou mezi ostatními zařízeními, určenými pro volný čas dětí, nejčtenější. Podrobněji je školní družina zpracovaná v kapitole 1.2.

Domovy mládeže

Zabezpečují žákům středních a vyšších odborných škol výchovnou péči, ubytování a stravování. Obsah výchovné činnosti v domovech mládeže navazuje na obsah výchovně vzdělávací práce středních škol. Domovy mládeže mohou být součástí školy, nebo jsou samostatné a slouží žákům více škol. Významnou součástí výchovy v domovech mládeže je **vedení k racionálnímu a plnohodnotnému využívání volného času**. Domovy nabízí účast pravidelných zájmových útvarů, ale i možnost podílet se na příležitostných zájmových a rekreačních činnostech. Poskytují také prostory pro spontánní aktivity ubytovaných. Důležitou součástí činnosti domovů mládeže je **zajištění podmínek pro učení, studium a přípravu na vyučování**.

Základní umělecké školy

Poskytují uplatnění dětem, mládeži i dospělým v oblasti esteticko-výchovné. Nabízejí různé zájmové útvary jako například hudební, hudebně-pohybové, literárně-dramatické, výtvarné. Mohou připravovat ke studiu na středních a vysokých školách s uměleckým zaměřením.

Jazykové školy

Tyto školy mají stejný charakter jako umělecké školy, ale zde se jedná o oblast výuky cizích jazyků.

Dětské domovy

Jsou internátní výchovná zařízení pro výkon ústavní výchovy mládeže. Zajišťují výchovnou, hmotnou a sociální péči mládeži, která ze závažných důvodů nemůže být vychovávána ve vlastní rodině a nemůže být osvojena nebo umístěna v jiné formě náhradní rodinné péče. Dětské domovy pečují o mládež zpravidla od 3 do 18 let, popřípadě do ukončení přípravy na budoucí povolání. Specifickou formou náhradní výchovy jsou vesničky SOS.

Sdružení dětí a mládeže

O volný čas dětí a mládeže pečují také sdružení, která si podle svého zaměření kladou různé cíle vzdělávacího, výchovného nebo rekreačního zaměření. Tato sdružení vedle škol a školských zařízení představují důležitý prvek ve vytváření nabídky na aktivní využití volného času dětí a mládeže.

Jsou to například tato sdružení:

- **Junák** – skautská organizace, která působí po celém světě, u nás založil A. B. Svojsík. Družinový systém: výchovné působení probíhá v malé skupině 5-10 dětí vedených dospívajícím rádcem (o málo starším).
- **Pionýr** – samostatné občanské sdružení dětí, mládeže a dospělých na území ČR. Demokratická organizace, což se projevuje na spolurozhodování dětí na činnosti oddílů a skupin.
- **Duha** – otevřené sdružení jednotlivců a kolektivů, cílem je všestranný rozvoj osobnosti pomocí výchovy k přírodě a touze po poznání.
- **Hnutí Brontosaurus** – nezávislé hnutí sdružující děti a mládež zaměřenou na ochranu životního prostředí a výchovy mládeže k přírodě.
- **Česká tábornická unie** – volně sdružuje děti, mládež a dospělé na základě společného zájmu, navazuje na historické tramské hnutí.
- **Český svaz tělesné výchovy (ČSTV)** – dobrovolné sdružení sportovních, tělovýchovných a turistických svazů s celostátní působností, tělovýchovných jednot a sportovních klubů.

2 Školní družina

2.1 Vymezení pojmu školní družina

„Školní družina je školské zařízení výchovy mimo vyučování. Není pokračováním školního vyučování a neměla by být chápána jako pouhá sociální služba, jako hlídání dětí. Pedagogická práce ve školní družině má svá specifika – dětem zabezpečuje odpočinek, rekreaci, ale i zajímavé využití volného času.“ (Balková, 2006, str. 9).

„Školní družina je školským zařízením pro zájmové vzdělávání. Specifickými prostředky naplňuje obecné cíle vzdělávání dané školským zákonem. Snaží se o formování životních postojů, předkládá množství námětů k rozvíjení nadání a ke kvalitnímu prožívání volného času.“ (Holeyšovská, 2009, str. 13).

Podle Pávkové mají školní družiny předpoklady k pravidelnému a každodennímu pedagogickému ovlivňování volného času dětí. Vychovatelé jsou s dětmi v každodenním styku, mohou působit na většinu dětí bez ohledu na sociální postavení rodiny, mají možnost pravidelného kontaktu s rodiči a mají vhodnou kvalifikaci. (Pávková, 2008).

Školní družiny vznikají zpravidla při základních školách nebo mohou být zřízeny jako samostatné zařízení. Jsou zřizovány podle zákona č. 76/1978 Sb., o školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů a řídí se vyhláškou MŠMT ČR č. 87/1992 Sb., o školních družinách a školních klubech.

Na pojem školní družina lze nahlížet z několika různých pohledů, ale všechny dohromady tvoří ucelenější definici. Dle mého názoru je školní družina školské zařízení pro výchovu dětí mimo vyučování a tvoří ve dnech školního vyučování mezistupeň mezi výukou ve škole a výchovou v rodině. A ačkoli často reálně funguje jako sociální služba (hlídání dětí zaměstnaných rodičů), je jejím hlavním cílem předložit dětem dostatek námětů pro zájmovou činnost a tím ovlivnit jejich smysluplné využívání volného času.

2.2 Cíle školní družiny

Pro školní družinu, tak jako pro školu platí obecný cíl – vybavit žáky souborem klíčových kompetencí a připravit je tak na další vzdělávání a uplatnění ve společnosti. Zaměření výchovy musíme konkretizovat podle potřeb doby a místa, kde dítě žije. Pro současnou dobu je typická zejména velká rychlost změn v nejrůznějších oblastech. Předpokládá se, že lidé budou muset v průběhu svého života častěji než dříve měnit místo zaměstnání a pobytu. Celý život se trvale učit novým dovednostem a zvyšovat svojí kvalifikaci. Dokázat žít a komunikovat s lidmi z různých etnik. Vyšší nabídka možností obsahuje i riziko špatné volby, která může mladému člověku uškodit. Výchovné působení musí reagovat na nebezpečí, jakými jsou

drogová závislost, gamblerství, nesnášenlivost, agresivita apod. Proto se dnes konkretizují cíle výchovného působení o důraz na utváření zdravé osobnosti, odolné vůči negativním vlivům, která bude znát svojí cenu, najde své místo ve zdravé sociální skupině. Jsou to cílevědomé aktivity zaměřené na uspokojení a rozvíjení individuálních potřeb, zájmů a schopností. Pro naplňování cílů je vymezena konkrétní činnost školní družiny ve vyhlášce č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, § 8.

Ve školním vzdělávacím programu pro školní družinu při ZŠ Vratislavice jsou uvedeny tyto cíle:

- vést žáky k všestranné a otevřené komunikaci (hry s písmenky a slovy, rozšiřování slovní zásoby, komunikační hry a cvičení)
- zvyšovat nároky na mravní výchovu, vztah dětí k sobě a k dospělým
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých
- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi
- vést žáky k ochraně životního prostředí (práce na školní zahradě, úklid školní zahrady, okolí školy)
- v přípravě na vyučování věnovat pozornost čtení žáků, poskytovat pomoc slabším žákům, opakovat učivo hrou a soutěžemi, využívat didaktické hry, zábavné a pohybové hry k rozvoji rozumových vlastností (péče o květiny, poznávání květin, stromů, listů, plodů, zvířata ve volné přírodě a v ZOO, hry s čísly, zábavné počítání, soutěže o krále počítačů, pracovní listy, práce na PC)
- respektovat psychohygienické požadavky na režim dne, využívat pobyt žáků na čerstvém vzduchu, tím zvyšovat jejich tělesnou zdatnost (pohybové a sportovní hry v tělocvičně a na hřišti, vycházky do přírody, vytváření zdravých životních návyků a hygieny, základy první pomoci)
- upevňovat hygienické návyky, v jídelně dbát na správné stolování
- naučit žáky aktivně využívat volný čas, rozvíjet svůj zájem i talent, získávat nové poznatky, zkušenosti, dovednosti i návyky (ruční práce, práce s papírem, dřevem, modelínou, přírodninami, výroba dárků a přání, skládaček a ozdob z papíru, velikonoční kraslice, výroba dopravních značek, výroba krmítka, čarodějnice)
- realizovat se v kolektivu ostatních žáků, popřípadě se umět zapojit do činností v různém kolektivu a prostředí

„Vychovávat k smysluplnému využívání volného času a vybavovat děti dostatkem námětů pro naplňování volného času.“ (Hájek, Pávková, 2007)

2.3 Funkce školní družiny¹

Školní družiny mají funkci výchovně vzdělávací, zdravotní, sociální a preventivní. Jednotlivé funkce se ve výchově vzájemně prolínají, nelze je oddělit.

Výchovně vzdělávací funkce spočívá v záměrném a cílevědomém ovlivňování osobnosti jedince. Podmínky volnějšího režimu ve školní družině dávají možnost působení na psychickou, fyzickou i sociální stránku osobnosti, rozvíjení rozumových schopností i emocí. Výchova ve volném čase dává zejména prostor pro uspokojování **potřeb** (např. potřeba seberealizace, sociálních vztahů), rozšiřování **zájmů** a pro objevování specifických **schopností**. Praktické činnosti mají ve školní družině výraznou převahu nad přijímáním slovních informací. (např. na začátku školního roku – seznámení se školou a okolím, poznání nových kamarádů a vytváření nových přátelství – společenské hry k seznámení, poznávání přírody v různých ročních obdobích, správný postoj k ochraně přírody, zachování lidových tradic – Vánoce, Velikonoce, Den dětí a v neposledním případě široký okruh zájmových útvarů).

Zdravotní funkce výchovy ve školní družině znamená, že veškeré výchovné působení a aktivity podporují zdravý tělesný, duševní i sociální vývoj dětí.

K tomu má vychovatel mnoho příležitostí:

- vhodné uspořádání režimu dne podle věku dětí, střídání činností různého charakteru, aby odpovídalo biorytmům dítěte (např. odpočinek po obědě, pohyb na čerstvém vzduchu),
- vedení ke zdravému stravování, vytváření a upevňování zdravých stravovacích návyků, dodržování pitného režimu (např. správné držení příboru při obědě, při svačince sezení na místě)
- pěstování a upevňování hygienických návyků v péči o tělo, osobní věci, oděv, obuv (např. mytí rukou, převléknutí, očištění obuvi, uklízení hraček),
- zařazování dostatečných pohybových aktivit (děti mají během vyučování nedostatek pohybu, potřebují volný prostor a možnost si hrát chvíli podle svého), dodržování zásad bezpečnosti práce, které jsou dané příslušnými právními předpisy (např. při manuální práci s nůžkami, tavnou pistolí, jehlou),
- respektování požadavků psychohygieny, vytváření pohodového klimatu (děti se v tomto věku často dohadují, vychovatel musí umět včas a správně zasáhnout).

Sociální funkce výchovy ve školních družinách je často veřejností chápána jako nejvýznamnější, ne-li jediná. Nejčastěji se jí rozumí zajištění bezpečnosti, dohledu nad dětmi v čase mimo vyučování, který děti netráví s rodiči. Školní družiny, mohou do určité míry

---

¹ Výčet funkcí školní družiny jsem sestavila volně podle Pávkové, 2014

vyrovnávat nestejně podmínky rodinného prostředí, z kterých děti přicházejí. Všechny děti mají stejné právo na pozornost a péči vychovatele, na využívání hraček, pomůcek a dalšího vybavení. Do určité míry lze takto pomoci dětem z problematického rodinného prostředí. Děti získávají nové zkušenosti v navazování rozmanitých sociálních vztahů, přátelství a kamarádství s dětmi, které mají podobné zájmy. Zaujímají ve skupinách rozmanité postavení a sociální role. Družiny posilují rozvoj sociálních dovedností.

Preventivní funkce výchovy spočívá v předcházení negativních jevů, jako jsou neukázněnost, lhaní, krádeže, záškoláctví, úteky z domova, agresivita, šikana, vandalismus, apod. Děti, které umí dobře využívat svůj volný čas, mají své zájmy a věnují se jim, pravděpodobně lépe odolají některým z uvedených patologických jevů. Lepší je negativním jevům předcházet než je napravovat (např. besedy s příslušníky policie, první pomoci, návštěva divadel – pohádka o lhaní a krádeži, muzeích výstavy s preventivní tematikou).

2.4 Základní činnosti školní družiny

„Školní družiny slouží výchově, vzdělávání a rekreaci žáků. Svou funkci naplňuje odpočinkovou, rekreační, zájmovou, veřejně prospěšnou činností a přípravou na vyučování. Obsahově nelze mezi nimi vést přesnou hranici.“ (Hájek, Pávková, 2007)

Odpočinkové činnosti jsou velmi klidné, pohybově i psychicky nenáročné. Smyslem těchto činností je odstranit únavu z dopoledního vyučování. Do denního režimu se zařazují nejčastěji po obědě. Mohou ale i do činností ráno před vyučováním pro žáky, kteří brzy vstávají. Dále podle potřeby kdykoliv během dne. V naší školní družině odpočinkové činnosti probíhají formou předčítání pohádky, či poslechu přehrávky, relaxačního cvičení, ale také například při stolních hrách, malování atd. Zařazení odpočinkových činností do režimu školní družiny je důležité, jejich organizace a náplň plní psychohygienické poslání.

Rekreační činnosti mají naopak charakter vydatné pohybové aktivity. Slouží k regeneraci sil, převažuje v nich aktivní odpočinek s pohybovými, sportovními, turistickými nebo manuálními prvky. Tyto činnosti by měli probíhat převážně venku, organizovaně nebo jako spontánní činnost. Dodržuje se poměr mezi spontánní a organizovanou rekreační činností. Někdy jsou tyto činnosti rušnější, což nelze považovat za nekázeň, ale za možnou reakci po soustředění ve vyučování. Já upřednostňuji v klubovně organizovanou činnost a venku spontánní. Klubovnu mám dostatečně velkou a tak se dají hrát i pohybové hry jako např. Lidské bingo, Limeriky, Pepíčku pípni, Židličkovaná). Venku nechávám dětem volný prostor pro své

zájmy. Máme zařízenou školní zahradu, vedle školy pěkný Lesopark, zde děti nemají nouzi o podněty k činnosti.

Zájmové činnosti jsou cílevědomé aktivity zaměřené na uspokojení a rozvíjení individuálních potřeb, zájmů a schopností. Mají obrovský vliv na rozvoj osobnosti a na správnou společenskou orientaci. Mohou být zařazeny jako činnost skupinová nebo individuální, jako organizovaná nebo spontánní aktivita. Při zájmových činnostech je důležitá vlastní aktivita dětí, která jim přináší radost a uspokojení, zahání pocit nudy a nenaplněného času. Pokud se dítě nudí a neví jak se zabavit, jsou často důsledkem negativní projevy dětí, jako například agresivita vůči ostatním dětem či destrukce okolí.

1. Společensko-vědní: jsou charakteristické zájmem o historické objekty, kulturní podniky, informace o životě a dílech významných osobností, oslavy výročí, dodržování lidových tradic, individuální sběratelství, zájmové studium cizích jazyků atd. V naší školní družině se snažíme dětem přiblížit některé lidové tradice, například Mikuláš a čert, Vánoce, Velikonoce, Den matek, svátek jara.

2. Pracovně-technické: zdokonalují manuální schopnosti, seznamování s různými profesemi, práce s materiály, montážní a demontážní činnosti, příprava pokrmů, modelářství, elektrotechnika, výpočetní technika, audio a videotechnika atd. Během školního roku každé oddělení družiny vytváří projekt – zelený koutek, vesmír, zeměkoule. Dále se jako celek podílíme na výzdobě školy – kytky, klauni, sněhové vločky. Každý druhý měsíc připravuji akci Tvořivou dílničku se spaním ve školní družině. V neposlední řadě pořádáme Vánoční jarmark, kde děti prodávají výrobky, které vyrobily.

3. Přírodovědné: prohlubování vědomostí o přírodě, zájem o živou (rostliny, živočichové) a neživou přírodu (horniny, vodní toky, zkameněliny, vesmírná tělesa), pěstitelské práce (pěstování pokojových květin, zahrádkářství). Dále sem patří specializované zájmové činnosti (rybářství, včelařství, myslivost). V zimním období strojíme stromeček v nedalekém lese pro zvířátka. Chodíme krmit ovečky do výběhu. V oblasti ekologie jsme navštívili více akcí jako např. Ekologický výukový program Divizna, přednášku o třídění odpadu, a také jsme navštívili spalovnu v Liberci.

4. Esteticko-výchovné: činnosti jsou zaměřené na rozvíjení výtvarného, hudebního, literárně-dramatického a hudebně-pohybového projevu (malba, kresba, hry s barvou, návštěvy výstav, sborový a sólový zpěv, tanec, hra na hudební nástroje, poslech hudby, četba, pokusy o dramatickou a literární činnost, tvorba, návštěvy kulturních představení). Této oblasti se hodně věnuje škola (divadlo, kino, výstavy). Na škole máme zájmové útvary – hra na flétnu,

piano, kytara, sborový zpěv, dramatický kroužek). Ve školní družině se tedy spíše věnujeme kresbě, četbě.

5. Tělovýchovné, sportovní a turistické: činnosti jsou zaměřené na atletiku, gymnastiku, sportovní hry, lyžování, plavání, hry, netradiční sporty, kondiční cvičení, průpravná a zdravotní, akrobacie, atletika, turistika vodní, pěší, cyklistická, sledování sportovních soutěží. Ve školní družině pořádáme několikrát do roka sportovní odpoledne, ať už se jedná o tradiční atletické disciplíny či netradiční (např. Atletický čtyřboj, Drakiáda, Sněhulákové odpoledne, Dětské odpoledne plné soutěží, Dopravní odpoledne, Stopovaná).

Sebeobslužné činnosti vedou děti k samostatnosti v péči o vlastní osobu a osobní majetek. Jejich podstata spočívá ve vytvoření, upevňování a dodržování návyků osobní hygieny, účelného a vkusného oblékání, péče o pořádek a čistotu prostředí, při jednání s lidmi, společenské chování.

Veřejně prospěšné činnosti vedou děti k přiměřenému podílu na dobrovolné práci ve prospěch druhých a k tvorbě i ochraně životního prostředí. Děti se podílejí na výzdobě a úpravě prostor školní družiny, pomáhají menším dětem a starším lidem.

Příprava na vyučování zahrnuje okruh činností související s plněním školních povinností, není však legislativně stanovena jako povinná činnost školní družiny. Může mít některou z následujících forem: vypracovávání domácích úkolů se souhlasem rodičů po odpočinkových činnostech, zábavné procvičování učiva formou didaktických her, získávání dalších doplňujících poznatků při praktických činnostech. Dle mého názoru, by plošné psaní domácích úkolů ve školní družině nemělo probíhat. V pozdějších hodinách, kdy už je málo dětí v družině a s žádostí od rodičů by to bylo možné, ale pouze ve výjimečných situacích. V naší školní družině probíhá občas procvičování učiva formou didaktických her.

Výchovné působení jako záměrná a cílevědomá činnost vychovatele předpokládá plánovitý postup. Při stanovení týdenních programů výchovné práce usiluje vychovatel o rovnováhu a správný poměr mezi jednotlivými činnostmi. Přitom vychází ze záměrů školy a denních potřeb dětí.

Výchovné působení ve školní družině se dotýká všech oblastí výchovy a uskutečňuje se v průběhu činností. Každodenní výchovné činnosti vedou děti k naplňování volného času hodnotným způsobem a zároveň uspokojují jejich potřeby a přání.

2.5 Prostředí, prostory a materiální vybavení školní družiny

Školní družina má mít pro svou činnost vlastní prostory zařízené jako herny, které svým vybavením a uspořádáním odpovídají potřebám dětí mladšího školního věku. Vlastní prostor by měl být členitý, aby navozoval pocit bezpečí a radosti, umožňoval soukromí i činnosti ve skupinkách, dával příležitost k odpočinku, inicioval samostatné intelektuální, zájmové i hravé aktivity organizované i spontánní.

V souladu s § 2, odst. (7) vyhlášky Ministerstva zdravotnictví číslo 108/2001 Sb., kterou se stanoví požadavky na prostory a provoz škol, předškolních zařízení a některých školských zařízení, stanovuje: „Prostory pro pobyt žáků ve školských zařízeních pro výchovu mimo vyučování musí být upraveny a zařízeny tak, aby se výrazně odlišovaly od vybavení školních učeben. Nejmenší plocha volného prostoru je stanovena ve výměře 2 m² na 1 žáka.“ Odkaz následně určuje, že se toto ustanovení vztahuje i na školní družiny.

Část družiny by měla být vybavena kobercem a volným prostorem pro hraní dětí na podlaze. Tato část se může také využít k odpočinkové činnosti, jako např. k předčítání pohádek. Pro zájmovou a rukodělnou činnost slouží druhá část družiny se stolky a židlemi. Volného prostoru by mělo být co nejvíce. Hlavním kritériem uspořádání nábytku je bezpečnost dětí a uvolnění prostoru pro jejich pohyb a činnost.

Pro zájmovou činnost školní družina využívá další prostory školy – tělocvičny, hřiště, kuchyňky, dílny apod. Venkovní prostor pro družinu doplňují koše na házení, prolézačky, houpačky, pískoviště apod. Z vlastních zkušeností vím, že jsou družiny, které tyto možnosti nemají. Pokud děti chtějí na prolézačky a houpačky, musí jít s vychovatelkou na veřejné prolézačky na sídlišti.

Ve vybavení školní družiny jsou různé druhy stolních her, stavebnice, autodráhy. Pro sportovní činnosti jsou k dispozici míče, švihadla, obruče, kroužky, pálky. Výtvarná činnost je zajištěná materiálem od barviček, štětců, kříd až po lepidla, nůžky a další možné pomůcky. Pro rozvoj čtenářských dovedností a pěstování čtenářských návyků má družina k dispozici časopisy a knihy. Pokud je součástí školy i školní knihovna je družinou také využívána. K vybavení školní družiny patří hudební nástroje, ale i televizory či audiovizuální technika. V současné době jsou zde také počítače nebo didaktické tabule, které slouží k rozvoji intelektuálních vlastností a dovedností.

Součástí výchovné práce je výchova k šetrnému zacházení se zařízením školní družiny a jeho hospodárnému využívání.

Ze svých zkušeností se domnívám, že jsou ještě dnes družiny, které neodpovídají prostorem ani vybavením daným normám. Často jsou družiny vybavené nábytkem (židle a stoly), který zbyl a tak výškou neodpovídá velikostí dětí. Jsou i družiny, které zůstávají ve svých třídách, a tak děti během celého dne nezmění prostředí. To je pro ně stereotypní a únavné, připadají si stále jako ve škole.

2.6 Vedení dokumentace školní družiny

Školní družina jako školské zařízení má podle školského zákona povinnost vést pedagogickou dokumentaci o své činnosti, a to zejména:

- rozhodnutí o zápisu do školského rejstříku
- evidenci žáků (je většinou vedeno ve školní matrice)
- doklady o přijetí žáků – rodiče vyplňují přihlášku do školní družiny
- školní vzdělávací program školní družiny (více v kapitole 1.4)
- doklady o průběhu vzdělávání – vychovatel je povinný vést Přehled výchovně vzdělávací práce (tiskopis obsahuje přehled zaspáných žáků, jejich předpokládané příchody a odchody podle podkladů rodičů, přehled zájmové činnosti žáků, rámcový týdenní skladbu zaměstnání, záznam o přítomných žácích, a o výchovné práci v jednotlivých týdnech)
- vnitřní řád školní družiny a rozvrh provozu (řád vydává ředitel školy a zpravidla obsahuje základní podmínky provozu školní družiny, s řádem mají být seznámeni vychovatelé, rodiče a žáci)
- knihu úrazů (je možné vést v rámci školy).

2.7 Režim dne ve školní družině

Časové rozvržení a uspořádání činností ve školní družině se musí řídit požadavky psychohygieny. Tak aby podporovalo zdravý tělesný, duševní i sociální vývoj dítěte. Při sestavování režimu dne, týdne či roku je nutné přihlížet k biorytmům dítěte. Výkonnost dětí během dne různě kolísá a je nutno těmto požadavkům přizpůsobit činnosti ve školní družině.

Provoz družiny začíná většinou ranní družinou. Je to doba před začátkem vyučování, kde jsou zařazovány klidné a nenáročné odpočinkové činnosti, které probíhají většinou

individuální formou. Jedná se například o čtení a prohlížení časopisů, o zábavu při společenských hrách, malování, stavění ze stavebnic.

Po vyučování odchází děti na oběd do školní jídelny. Kde zvláště u dětí z prvních tříd je důležitá pomoc vychovatelky (zásady správného stolování, dodržování hygieny, ale i pomoc při krájení). Po vyučování a po obědě dochází u dětí k velkému poklesu výkonnosti a tak následuje odpočinková činnost, relaxace při poslechu nebo předčítání pohádky. Děti velice málo čtou a nemají moc kladný vztah ke knihám. Proto se snažím o vytvoření lepšího postoje v tomto směru, a tak s dětmi chodím pravidelně do knihovny. Následují činnosti psychicky i fyzicky nenáročné, které mohou probíhat individuálně, hromadně či skupinově. Většinou zařazuji do této doby ruční vyrábění, poznávání různých technik malby, výroba dáreků, hry na rozvíjení fantazie a představivosti.

V době od 13.30 do 15.00 následují činnosti zaměřené na pohybovou aktivitu. Je nutná kompenzace dopoledního sezení a soustředění. Nejlepší aktivitou v této době jsou hry venku, ať už spontánní či organizované, vycházky do přírody. U dětí mladšího školního věku je spontánní pohyb velkou potřebou.

Po 15.00 se děti věnují odpočinkovým činnostem a je jim umožněna příprava na vyučování. Děti v této době průběžně odcházejí domů. Postupně jsou jednotlivá oddělení slučována do společných prostor.

2.8 Žák ve školní družině

Nástup do školy je důležitým sociálním mezníkem. Dítě v této souvislosti získává novou roli, stává se školákem. Doba, kdy tuto roli získá, je přesně časově určena. Škola ovlivní další rozvoj dětské osobnosti, způsob prožití celého zbývajících dětství, projeví se i v oblasti sebehodnocení, mnohdy velice zásadním způsobem.

„Školní věk lze chápat jako období oficiálního vstupu do společnosti, kterou představuje obecně ceněná instituce školy. Zde musí dítě potvrdit své kompetence, pilně pracovat a plnit povinnosti, tak jak od něho společnost očekává.“ (Vágnerová, 2005).

E. H. Erikson označil tuto etapu vývoje jako „*období snaživosti a iniciativy*“. Dítě je velice aktivní a snaživé, má zájem o spolupráci. Dokazuje si svojí vlastní hodnotu především výkonem, má smysl pro píli a pracovitost. Potřebuje pochvalu za odvedenou práci.

Děti docházející do školní družiny patří do věkové kategorie mladšího školního věku, který přibližně zahrnuje dobu docházky na první stupeň základní školy, tj. od 6–7 let do

11–12 let. Každé dítě, se kterým se vychovatelka setká, je jedinečné. Děti mají odlišné vrozené předpoklady, vyrůstají v různých rodinách, působí na ně rozmanité vlivy širšího společenského prostředí. Přes veškeré individuální i typologické odlišnosti však lze vymezit charakteristické věkové zvláštnosti. (Hájek, Pávková, 2007).

Tělesný vývoj u dětí mladšího školního věku se především vyznačuje nápadným růstem do výšky, prodlužování dolních končetin, vývoj trvalého chrupu, dozrávání nervové soustavy. Svalstvo a všechny vnitřní orgány zvyšují svou výkonnost. U dětí této věkové kategorie je velká potřeba pohybu, jejich pohybová aktivita je velmi výrazná. Děti si většinou hrají s míčem, švihadly a jen tak běhají. Začínají poznávat jednotlivé sporty, jako např. fotbal, hokej, floorbal a později je to košíková, volejbal. Ale na skutečný, vážný sport je v mladším školním věku ještě brzy, jak uvádí Pavel Říčan ve své knize Cesta životem.

Také je velmi důležité poskytnout dětem dostatek odpočinku po duševní námaze, neboť nervová soustava snadno podléhá únavě.

Rozumový vývoj dítěte je ovlivněn prostředím, v kterém žije, vyučováním, přípravou na vyučování, ale i činnostmi, jimiž se dítě věnuje ve volném čase.

Vnímání se v tomto období zdokonaluje v souvislosti s vyzráváním smyslových orgánů. Mění se způsob, jakým dítě vnímá různé podněty a jak je interpretuje. Strategie vnímání se rozvíjí v interakci s vývojem rozumových schopností. Také dochází k rozvoji zrakového vnímání, kdy pro školní práci je důležitý rozvoj vidění na blízko. Mladší školáci jsou schopni postupného prohlížení, které má nějaký řád. Už se naučili, že takto nic nevynechají a zároveň objekt lépe poznají. Systematičnost se zatím projevuje jen v oblasti vnímání. Charakteristickým jevem je, že dítě vnímá lépe a přesněji to, co je názorné a živé, co v něm vzbuzuje bezprostřední emociální reakci. Vnímání času a prostoru je stále nedokonalé.

Pozornost dětí se zlepšuje, přestože je v prvním a druhém ročníku ještě dost labilní a dítě se snadno rozptyluje vedlejšími podněty. U dětí převládá bezděčná pozornost, ale je nutné pěstovat i záměrnou pozornost, která se také vyvíjí. Z důvodů ještě špatné soustředěnosti, je vhodné u dětí střídat různé druhy a formy činnosti, neboť tak se děti méně unaví. Vývoj pozornosti je závislý na dosažení určitého stupně zralosti CNS. Pozornost je jedním z prostředků regulace psychické aktivity, především poznávacích procesů.

Představy dětí jsou názorné, konkrétní, živé v oblastech, kde má dítě dostatek zkušeností na základě vnímání. Představy jsou tím kvalitnější, čím více má dítě možností k názornému poznávání.

Paměť dětí v tomto věku je také konkrétní, názorná, to znamená, že si snadno zapamatují konkrétní údaje. Pro nedostatečnou slovní zásobu mají děti sklon k mechanickému

zapamatování. Ale s rozvojem řeči a myšlení se rozvíjí i logické myšlení. Také se značně rozvíjí zraková paměť.

Fantazie již nemá tak výsadní právo jako v předškolním věku, je více kontrolovaná myšlením. V tomto věku dokáže dítě lépe rozlišovat fantazijní představy od skutečnosti.

Myšlení dětí je konkrétní. Zaměřuje se především na přítomnost, na řešení běžných každodenních problémů, teprve později i na minulé události a na budoucnost. Logické usuzování se opírá o konkrétní jevy a věci, které si lze názorně představit. Piaget nazývá tuto fázi jako „konkrétní logické operace“.

Rozvoj řeči probíhá s rozvojem ostatních psychických procesů. Úroveň vyjadřování silně ovlivňuje prostředí, pedagogové, vychovatelé, média. Důležité je, aby se děti naučily správně formulovat své myšlenky.

V citovém vývoji u dětí mladšího školního věku převažují kladné city. Ze záporných citů je to většinou strach, jehož příčinou jsou reálné obavy jako např. strach ze špatné známky, trestu, zesměšnění. City dětí jsou dost povrchní a nestálé. Děti mají malou schopnost se vžít do pocitů druhých a tak se posmívají, žalují apod. Nově vzniká pocit studu z nahoty, pocit křivdy, tréma z vystoupení na veřejnosti.

Sociální vývoj je ovlivněn množstvím a kvalitou navozování nových mezilidských vztahů. Nové vztahy vznikají jak ze strany k dospělým (k učitelům, vychovatelům, rodičům), tak i ze strany k vrstevníkům. Někteří autoři novějších studií jako např. Langmeier a Krejčířová uvádějí, že se dítě kromě vnějších vlivů (učitel, rodiče, vrstevníci) do značné míry socializuje samo. Dítě si vytváří určitou teorii o sobě, která je pak základem pro jeho pojetí vlastní identity.

Dochází k uvolnění vztahu k rodičům, větší samostatnost. Vznikají nová přátelství, podle náhodných znaků či nepodstatných vlastností.

2.9 Osobnost vychovatele ve školní družině

Ve školských výchovných zařízeních pracují pedagogičtí pracovníci a pedagogové volného času. Jejich odbornou a pedagogickou způsobilost stanovuje zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. Pro výkon funkce jsou odborně a pedagogicky způsobilí: absolventi středních pedagogických škol vychovatelského směru, absolventi středních škol doplněné pedagogickým studiem, absolventi vysokých škol pedagogického směru nebo vysokých škol doplněné pedagogickým studiem.

Osobnost vychovatele má v porovnání s ostatními pedagogickými profesemi své zvláštnosti. Také způsoby profesní přípravy jsou rozmanité. Důraz se klade zejména na tvořivost, iniciativnost, zvládání náročných situací, smysl pro hru a dobrý vztah k dětem. Významná je i specializace v některé oblasti zájmových činností. (Hájek, Hofbauer, 2008).

Osobnost vychovatele se tvoří na základě osobnostních dispozic vzděláním, osobnostním zráním a dalším sebevzděláváním. Vychovatel by měl být svým chováním a jednáním pro děti vzorem.

Pracovní náplň vychovatele vychází ze zákona o pedagogických pracovnících, z kurikulárních dokumentů a z dané společnosti. Zpravidla zahrnuje tyto body:

- zajišťovat zájmové vzdělávání dětí podle vzdělávacího programu, při dodržování zásad psychohygieny a stanoveného denního režimu školní družiny
- dodržovat pravidla bezpečnosti a ochrany zdraví, dbát na bezpečnost činnosti s žáky, dbát na čistotu a ochranu životního prostředí
- vytvářet pestrou a zajímavou skladbu činností, využívat svou odbornou přípravu i osobní zaměření pro zájmové činnosti
- navozovat radostnou atmosféru a komunikační prostředí, posilovat v dětech kladné city, vytvářet pocit bezpečí, zvolenými činnostmi posilovat v dětech sebevědomí, vytvářet z nich dobrý kolektiv
- upevňovat hygienické návyky a podporovat dodržování pravidel společenského chování
- seznámit se s osnovami a učivem žáků ze svého oddělení školní družiny a aktivně navazovat na jejich znalosti a dovednosti a prohlubovat je
- odpovídat za výsledky výchovně-vzdělávací práce, průběh činnosti zaznamenávat do pedagogické dokumentace
- řádně se připravovat na výchovně-vzdělávací práci, mít připravené pomůcky
- průběžně komunikovat s rodiči, seznamovat je s výsledky činností jejich dítěte v ŠD
- zúčastňovat se aktivně pedagogických porad, školení a schůzí podle plánu školy, spolupracovat s třídními učitelkami, výchovným poradcem apod.

Práce vychovatelky se dělí na přímou a nepřímou výchovnou činnost. Přímá výchovná práce začíná převzetím dětí do školní družiny až po jejich odchod domů, přičemž sem patří i stravování ve školní jídelně. Přímá výchovná činnost vychovatele tvoří 28–30 hodin, jedná se především o organizované činnosti s dětmi v rámci výchovně vzdělávacích aktivit. Nepřímá výchovná činnost do naplnění 40,5 hodin týdně zahrnuje přípravu na výchovnou činnost,

vypracování plánů, vedení pedagogické dokumentace, příprava a zajišťování materiálů na výchovnou činnost atd.

Vychovatel ve školní družině je pedagogickým pracovníkem se specifickými znalostmi a vědomostmi důležitými pro výkon tohoto povolání. Považuji za velice důležité, aby toto povolání člověk vykonával s láskou. Práce ve školní družině je mým koníčkem, celoživotní radostná záliba. Má svá pravidla, dynamiku a nabízí širokou škálu možností, jak pracovat s dětmi. Je v ní stále něco nového, neopakovatelného.

2.10 Komunikace a spolupráce školní družiny s rodiči

„Pro úspěšnou spolupráci rodiny a školy, jejímž cílem je vzdělávání dítěte a rozvoje schopností a dovedností, je nezbytné, aby se obě strany dobře znaly, důvěřovaly si a navzájem se podporovaly.“
(Kuchařová, 2007/2008, str. 11)

Postupem času a vývojem společnosti se mění úloha rodičů a jejich postavení ve školním prostředí. Pavla Kuchařová ve své diplomové práci uvádí podle americké autorky Wolfendalové (1983) dva rozdílné pohledy na postavení rodičů. Prvním z nich je postavení rodičů jako „klientů“ školy, kteří si objednávají určitou službu – v tomto případě je službou vzdělávání dítěte. Z pozice klienta mají pak velmi malou možnost proces vzdělávání ovlivnit. Tento způsob vnímání úlohy rodičů během let ustupuje do pozadí a čím dál častěji je zastáván názor, že by rodiče měli být bráni jako „partneři ve vzdělávání“.

Dítě mladšího školního věku je velmi vnímavé, citlivě reaguje na vlivy prostředí a výchovné působení. Na výchově se podílí hned tři subjekty: rodina, škola v rámci vyučování a zařízení pro výchovu mimo vyučování. Přes určité odlišnosti však mají společný obecný cíl, rozvoj osobnosti dítěte s přihlédnutím k individuálním zvláštnostem každého jedince.

Podmínkou partnerské spolupráce je vzájemné pochopení a respektování, které vyplývá ze znalostí cílů, obsahu a podmínek příslušné oblasti výchovy.

Představa „ideální“ spolupráce s rodiči dětí se i u jednotlivých pedagogů liší. Na jedné straně stojí ti, kteří komunikaci omezují na nezbytné minimum. Mají negativní zkušenosti, nebo nevědí jak s rodiči komunikovat. Na druhou stranu jsou pedagogové, kteří si uvědomují důležitost komunikace a spolupráce. Rodiče děti vychovávají, znají je tak, jak je pedagogové nemají šanci poznat. Proto je spolupráce rodičů dětí a pedagogů, pro jejich další pozitivní rozvoj důležitá.

Možností, jak v dnešní době informovat rodiče o konání různých akcí, o chodu školní družiny, o novinkách, či jak se dítě chová je hodně. V odborném časopise pro učitele základní

školy „Komenský“ rozdělují M. Janda a K. Tobolová-Morávková komunikaci mezi školou a rodiči do tří základních kategorií.

První kategorií je psaná forma, která je i v dnešní moderní době nejpoužívanější. Je to velmi jednoduchá možnost, jak rodičům sdělit potřebné informace. Nejrozšířenějším prostředkem je žákovská knížka, kde je zaznamenávána klasifikace dětí, pochvaly či poznámky a také informace o konání různých akcí (divadlo, exkurze, třídní schůzky). Ve školní družině je takovým prostředkem speciální sešit, do kterého mimo jiné mohou rodiče napsat různá sdělení pro paní vychovatelku. Dalším sdělovacím kanálem jsou různé bulletiny, časopisy, výroční zprávy, které obsahují informace o školním roku, zájmových kroužcích, připravovaných změnách a další jiné informace.

Další forma komunikace mezi rodiči a pedagogy je forma on-line. Na některých školách tento způsob nevyužívají, nebo jen v omezeném rozsahu. Většina škol má svoje webové stránky ty jsou však často jen statické a čistě informačního charakteru. Pak jsou školy, které svou internetovou prezentaci sice nevyužívají k vedení aktuálních studentských účtů, ale udržují stránky aktuální. Doplnují zde průběžné informace o konaných akcích, ať už sportovních nebo společenských, vyzdvihují různé úspěchy žáků a školy.

Třetí možností ve způsobu komunikace je ústní forma. Ta se využívá nejčastěji při třídních schůzkách, ale i při různých besedách se školním poradcem, nebo při konzultacích o dalším studiu daného dítěte. Ve školní družině je ústní forma využívána například během akcí, na které jsou pozváni i rodiče dětí. Neformálním způsobem jsou informováni o chování svých dětí.

Úroveň vztahu mezi vychovatelkami školní družiny a rodiči závisí na způsobech jednání a postojích obou zúčastněných stran. Odpovědnost za kvalitu vztahu však spočívá především na vychovatelkách. Jsou pro své povolání odborně připraveny, mají vědomosti a dovednosti z oblasti pedagogiky a psychologie, včetně dovedností z oblasti komunikace mezi lidmi.

Podmínkou úspěchu při jednání s rodiči je pedagogický takt. Informace o dítěti nesmí zahrnovat pouze nedostatky, ale i pozitivní jednání a chování.

Pro skutečně partnerskou spolupráci vychovatelek a rodičů je žádoucí vytvářet takové aktivity, které umožní rodičům nahlédnout a zapojit se do života školní družiny. Cílem je navázat neformální, přátelské vztahy, navzájem poznat se při společných činnostech, získat vzájemnou důvěru. Tyto aktivity rozdělujeme do dvou skupin.

První skupina se dá označit jako aktivity **prezenční**. Děti na těchto akcích předvádějí, co se naučily, co dokázaly. Zpravidla se jedná o různé zábavy a soutěže (koncerty, jarmarky, výstavy, besídky, karnevaly, sportovní dny, různé turnaje či olympiády). Rodiče jsou na tyto

akce zváni jako hosté. Při organizování těchto aktivit mohou být rodiče požádáni o drobnou výpomoc (jako pořadatelé, zajištění občerstvení či pomůcek). Taková spolupráce je většinou snadná a rodiče rádi vypomohou.

Druhou skupinou aktivit jsou akce **společenské**. Zde nejde o prezentaci dětí, ale o příležitost strávit spolu příjemné chvíle a mít šanci se lépe poznat. Mohou to být akce za přítomnosti dětí (drakiáda, výlet, táborák), nebo bez dětí (ples). Můžeme rodiče opět požádat o drobnou výpomoc. Dokonce je možné, že skupina rodičů zorganizuje akci sama.

Větší otevřenost školní družiny rodičům může výrazně přispět k lepšímu vzájemnému pochopení. Zájem rodičů je vždy nutno uvítat a podpořit. Je vhodné využít všech možností ke vzájemnému sblížení rodičů, pedagogů a dětí.

„Uvádí se, že rodina a škola se liší ve svých prioritách, požadavcích a očekáváních, v organizaci času a prostoru, ve vztahu k dětem, v míře formálnosti a v řadě dalších aspektů. Sdílejí však společný cíl – zajistit optimální vývoj dětí.“ (Šedřová, 2004, s. 22)

3 Školní vzdělávací program školní družiny

Pro vzdělávání ve školských zařízeních se rámcové vzdělávací programy nevydávají a vytvářejí se podle vlastních konkrétních podmínek. Školní vzdělávací program školní družiny by měl korespondovat se školním vzdělávacím programem a tudíž vycházet také z RVP ZV. Školní družiny při plánování dále vycházejí ze specifik zařízení pro volný čas dětí, mají volnost témat, užitých prostředků a metod, relativní volnost volby prostředí. Je však důležité, aby činnost byla cílená. Optimální je vytvářet ŠVP rámcově na období jednoho vzdělávacího cyklu. (Hájek, Pávková, 2007).

Jak ukládá školský zákon, ŠVP pro školu i školské zařízení vydává ředitel. Za ŠVP zodpovídá ředitel, který jej také stvrzuje svým podpisem, ale většinou program pro školní družinu nevytváří. Pověřena je vedoucí vychovatelka s kolektivem vychovatelek, neboť ony samy vědí nejlépe, co všechno jim místní podmínky i jejich subjektivní schopnosti umožní.

„Školní vzdělávací program pro družinu je povinným zveřejněným dokumentem. Slouží pedagogům, rodičům, zřizovateli i kontrolním orgánům. Je kolektivním dílem pedagogů pro konkrétní družinu a její podmínky. Vychází z analýzy předchozí činnosti, navrhuje činnosti a jejich souvztažnost podle kutikulárního přístupu, má umožňovat operativní změny.“ (Hájek, 2007, str. 14)

3.1 Obsah školního vzdělávacího programu pro ŠD

Podle § 5 odst. 2 zákona č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školní zákon), ve znění pozdějších předpisů je vymezen obsah ŠVP takto:

„Školní vzdělávací program pro vzdělávání, pro nějž není vydán rámcový vzdělávací program, stanoví zejména:

- *konkrétní cíle vzdělávání,*
- *délku, formy, obsah a časový plán vzdělávání,*
- *podmínky přijímání uchazečů,*
- *průběh a ukončování vzdělávání,*
- *včetně podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,*
- *označení dokladu o ukončeném vzdělání, pokud bude tento doklad vydáván,*
- *dále stanoví popis materiálních, personálních a ekonomických podmínek,*
- *podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví, za nichž se vzdělávání v konkrétní škole nebo školském zařízení uskutečňuje“.*

3.2 Klíčové kompetence

Z hlediska rychlých změn ve společnosti je potřebné připravovat mladou generaci na náročné životní situace a umět se v nich orientovat. Proto je potřebné vybavovat žáky kompetencemi pro řešení konkrétních životních situací a způsobu života. Stranou nemohou zůstat ani školní družiny.

Pedagogický slovník definuje klíčové kompetence jako “soubor požadavků na vzdělání, zahrnující podstatné vědomosti, dovednosti a schopnosti univerzálně použitelné v běžných pracovních a životních situacích. Nejsou vázány na jednotlivé předměty, nýbrž měly by být rozvíjeny jako součást obecného základu vzdělání.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2008, str. 99).

V Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání jsou klíčové kompetence vymezeny na úrovni, které mají dosáhnout všichni žáci na konci základního vzdělání. V etapě základního vzdělání jsou za klíčové považovány tyto kompetence:

Kompetence k učení - cílem je rozvoj vědomostí a dovedností, které umožní žákovi, aby se dovedlo samo učit a získalo k učení kladný postoj (efektivně vyhledává a třídí informace, umí využívat různé informační zdroje, umí kriticky zhodnotit výsledky svého učení a přijímá hodnocení výsledků ze strany druhých, zná možnosti svého dalšího vzdělávání).

Kompetence k řešení problémů – rozvíjí u žáka takové dovednosti, znalosti a postoje, které mu umožní řešit životní situace (započaté činnosti dokončuje, rozlišuje správná a chybná řešení a hledá nová, promýšlí a plánuje řešení problému, nenechá se odradit neúspěchem a přijímá odpovědnost za svá rozhodnutí).

Kompetence komunikativní – cílem je u žáka rozvíjet takové znalosti, dovednosti a postoje, které ho vedou ke správné komunikaci se svým okolím (souvislými větami formuluje myšlenky, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými, vyjadřuje své pocity řečí, gestem, mimikou, rozvíjí slovní zásobu, umí naslouchat a porozumět ostatním).

Kompetence sociální a personální - umožňuje žákovi se socializovat a žít mezi ostatními lidmi (samostatně se rozhoduje, je odpovědný za své chování, rozpozná vhodné a nevhodné chování, vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu a dovede se jim bránit, ve skupině spolupracuje, je schopen respektovat jiné, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi).

Kompetence občanské – jedná se především o soubor hodnot a postojů, které jsou vlastní demokracii (respektuje názory a přesvědčení ostatních lidí, odmítá hrubé zacházení, uvědomuje si svá práva i povinnosti ve škole i mimo školu, má kladný postoj k umění, kultuře i tvořivosti, váží si kulturního dědictví, chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy).

Kompetence pracovní – tvoří je soubor vědomostí, dovedností, postojů a hodnot požadovaných k výkonu pracovních činností (využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech, používá bezpečně a účinně materiály, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky).

A kromě těchto základních kompetencí je podle Národního institutu dětí a mládeže Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy specifická pro zájmové vzdělávání další kompetence:

Kompetence k trávení volného času – rozvíjí schopnost efektivního využívání volného času, podpoří děti ve správném výběru zájmových činností jak individuálních, tak organizovaných, vyváží návyky k zdravému životnímu stylu.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 ŠVP ŠD při ZŠ Liberec – Vratislavice nad Nisou

Základní škola ve Vratislavicích nad Nisou je škola, která se nespécializuje na žádnou specifickou vzdělávací oblast. Její činnost je zaměřená k tomu, aby umožnila všem žákům, kteří školu navštěvují, rozvinout svou osobnost v maximální možné míře. Školní vzdělávací program školní družiny je realizován v návaznosti na ŠVP školy. Školní vzdělávací program školy i školní družiny nabyt platnost 1. 9. 2013.

ŠVP ŠD obsahuje identifikační údaje školského zařízení a základní charakteristiku provozu školní družiny, jako například podmínky přijetí do ŠD, provozní doba ŠD, materiální, personální a ekonomické podmínky. Dále jsou zde uvedeny cíle, formy a obsah vzdělávání v ŠD. Nezbytnou součástí ŠVP je plán činnosti ŠD, který je rozpracován na jednotlivá roční období a jednotlivé měsíce. Na základě těchto podkladů si vychovatelky sestavují měsíční plány svého oddělení. Poslední část ŠVP ŠD je věnována autoevaluaci. Výsledky výzkumu této bakalářské práce budou zpracovány právě do této části ŠVP ŠD. O činnosti školní družiny dále hovoří výroční zpráva základní školy, kde jsou zaznamenány uskutečněné celodružinové akce školní družiny.

Školní vzdělávací program školní družiny při ZŠ Liberec – Vratislavice nad Nisou je přiložen v příloze.

5 Metodologie výzkumu

Ve své práci jsem se zaměřila na kvantitativní výzkum, který je doplněn o SWOT analýzu ŠVP ŠD při ZŠ Liberec – Vratislavice n. N.

Pro sběr dat byl použit vlastní, nestandardizovaný dotazník, v kterém jsem použila uzavřené otázky. Respondenti mohli pracovat s možností výběru z několika odpovědí. Otázky v dotazníku posloužily k interpretaci výsledků výzkumného šetření. Ke zpracování získaných dat jsem využila statistickou metodu – výpočet procentuální četnosti a výsledky prezentuji prostřednictvím tabulek.

5.1 Popis výzkumného vzorku a prostředí

Důvodem výběru této školy bylo to, že zde pracuji ve školní družině na pozici hlavní vychovatelky a tak mohlo být plně využito znalostí místního prostředí.

Základní škola, Liberec – Vratislavice nad Nisou, příspěvková organizace, je příspěvkovou organizací zřízenou Městským obvodem Liberec – Vratislavice nad Nisou. Jedná se o plně organizovanou základní školu s maximální kapacitou 580 žáků. Součástí školy je školní družina s maximální kapacitou 150 žáků. Základní školu v současné době navštěvuje kolem 498 žáků. Převážná část žáků má bydliště v katastru Vratislavic nad Nisou.

Školní družinu navštěvuje 150 dětí, z toho 79 dětí z prvních tříd, 71 dětí z druhých tříd. Dotazník jsem distribuovala prostřednictvím dětí z druhých tříd jejich zákonným zástupcům, což bylo celkem 71 dotazníků. Zpět se mi vrátilo 55 vyplněných dotazníků.

Škola má již více než stoletou tradici. Nejstarší hlavní budova se třemi nadzemními podlažními je spojena s členitým komplexem mladších přístaveb. Vedle klasických učeben má tyto odborné učebny: fyzika, chemie, cizí jazyky, zeměpis, výtvarná výchova, keramická dílna, cvičná kuchyňka, čítárna, dvě tělocvičny, dílny pro pracovní vyučování, hudební sál, počítačové učebny s připojením na internet a výukovými programy a venkovní hřiště s umělým povrchem pro kolektivní míčové hry.

5.2 Stanovení cílů výzkumu

Cílem mého výzkumu je prostřednictvím dotazníkového šetření zjistit, jak rodiče hodnotí vzdělávací program školní družiny, její činnost a komunikaci s veřejností. Ověřit, zda a jakým způsobem se rodiče informují o výchovných cílech, obsahu činnosti a metodách práce v ŠD a o práci svého dítěte v ŠD a jak vnímají význam činnosti ŠD.

5.3 Stanovení výzkumných otázek

Výzkumné otázky:

Jaká jsou očekávání rodičů dětí vůči školní družině?

Jak se podle názorů rodičů naplňují jejich očekávání?

Jak posuzují rodiče materiální vybavení školní družiny?

Jakým způsobem probíhá komunikace mezi rodiči a vychovateli školní družiny?

6 Prezentace výsledků výzkumu

6.1 SWOT analýza ŠVP ŠD při ZŠ Liberec – Vratislavice n. N.

Hodnocení podmínek zájmového vzdělávání je základním předpokladem k sestavení kvalitního vzdělávacího programu. Je nutno si uvědomit, že každé zařízení má jiné podmínky a to jak personální, tak materiální. Při vytváření SWOT analýzy je nutné vycházet z faktu, že se skládá z hodnocení vnitřních i vnějších podmínek. V jednotlivých oblastech lze vystihnout lidské zdroje, materiální vybavení, pedagogický proces a další faktory.

Vnitřní podmínky jsou charakterizovány silnými stránkami (pozitivní vnitřní podmínky a přednosti, které nám umožní získat převahu nad konkurencí) a slabými stránkami (negativní vnitřní podmínky, které vedou k nižší organizační výkonnosti).

Vnější podmínky jsou vyznačovány příležitostmi (současné nebo budoucí podmínky v prostředí, které jsou příznivé současným nebo potenciálním výstupům) a hrozbami (současné nebo budoucí podmínky v prostředí, které jsou nepříznivé výstupům školy).

Vzhledem k předmětu mé práce jsem vypracovala SWOT analýzu ŠVP ŠD při ZŠ Liberec – Vratislavice n. N.

Silné stránky:

- dostatečné materiální vybavení kluboven ŠD
- možnost využití školního hřiště a zahrady
- přístup k počítačům a k internetu
- dobrá kvalifikace vychovatelů
- zájem žáků a návštěvnost
- družinové akce
- domluva s ostatními pedagogy
- dobré vztahy mezi dětmi
- dobrá znalost osobností žáků, rodinného zázemí.

Slabé stránky:

- narušení práce ŠD – odchody a příchody dětí ze zájmových útvarů
- nedostatečná kapacita ŠD
- malá ochota vychovatelů ke změnám
- rozličná skladba obyvatelstva (sociálně slabší × finančně nadprůměrný)
- nemožnost uskutečňovat aktivity o víkendech a prázdninách.

Příležitosti:

- prezentace na veřejnosti - internetové stránky, časopis
- další rozvíjení aktivit, zapojení starších dětí

- možnost navázat spolupráci s MŠ
- dodržování tradic ŠD
- uskutečňovat aktivity o víkendech a prázdninách.

Hrozby:

- zájmové vzdělávání není prioritou školy
- velká populace – nedostatek prostorů pro ŠD
- chování žáků, vzájemné vztahy
- odchody žáků v průběhu činností
- nezájem dětí o veřejné dění a své okolí
- nevhodná koordinace volnočasových aktivit
- z důvodu bezpečnosti zákaz vstupu rodičům do prostor školy dochází k nízké komunikaci s rodiči
- obecní úřad nepodpoří finančně školu

6.2 Výsledky výzkumu

Kolik hodin týdně tráví Vaše dítě ve školní družině?

Na otázku odpovědělo 55 respondentů. Jako základ (100 %) je tedy 55 odpovědí. Výsledky v tabulce jsou uvedeny v procentech.

<i>Kolik hodin týdně tráví Vaše dítě ve školní družině?</i>					
Odpověď	méně než 5 hodin	5–10 hodin	11–20 hodin	více než 21 hodin	Celkem odpovědí
Absolutní četnost	5	14	33	3	55
% četnosti	9	25	60	6	100

Z následujících hodnot vyplývá, že více jak polovina dětí tráví ve školní družině při ZŠ Vratislavice nad Nisou 11–20 hodin týdně. Což znamená minimálně na 2 hodiny denně. Čtvrtina dětí navštěvuje družinu na 5–10 hodin týdně, to je hodinu až dvě denně.

Jak často, dle Vašeho mínění, se mají do režimu dne školní družiny zařazovat tyto činnosti?

Na otázku odpovědělo 55 respondentů. Jako základ (100 %) je tedy 55 odpovědí. Výsledky v tabulce jsou uvedeny v procentech.

<i>Jak často, dle Vašeho mínění, se mají do režimu dne školní družiny zařazovat tyto činnosti?</i>					
<i>Četba, poslech pohádky</i>					
Odpověď	každý den	2–3× týdně	1× týdně	1× za 14 dní	Celkem odpovědí
Absolutní četnost	16	22	14	3	55
% četnosti	29	40	25	6	100
<i>Výtvarné činnosti</i>					
Absolutní četnost	1	29	24	1	55
% četnosti	2	53	43	2	100
<i>Tvořivé činnosti</i>					
Absolutní četnost	4	25	25	1	55
% četnosti	8	45	45	2	100
<i>Hudební činnosti</i>					
Absolutní četnost	1	11	38	5	55
% četnosti	2	20	69	9	100
<i>Sportovní činnosti</i>					
Absolutní četnost	2	12	38	3	55
% četnosti	4	21	69	6	100
<i>Volná hra, dle výběru dětí</i>					
Absolutní četnost	21	14	19	1	55
% četnosti	38	25	35	2	100

Četbu a poslech pohádky zařadilo 40 % dotazovaných rodičů do činnosti školní družiny 2–3× týdně a 29 % rodičů na každý den.

Výtvarné činnosti rodiče vybrali do náplně školní družiny 2–3× týdně (53 %) a jedenkrát týdně (43 %).

Stejně jako hudební činnosti zařadilo skoro 70 % rodičů sportovní činnosti na 1× týdně. Pro děti je pohyb velice potřebný, obzvlášť po dopoledním sezení ve školních lavicích. Za pěkného počasí, by měly děti trávit venku alespoň hodinu denně.

Z uvedených hodnot vyplývá, že na každý den do náplně školní družiny by rodiče zařadili volnou hru, dle výběru dětí (38 %).

Chybí Vám nějaký druh činnosti ve školní družině? Pokud ano, jaká?

Na otázku odpovědělo 55 respondentů. Jako základ (100 %) je tedy 55 odpovědí. Výsledky v tabulce jsou uvedeny v procentech.

<i>Chybí Vám nějaký druh činnosti ve školní družině? Pokud ano, jaká.</i>			
Odpověď	Ano, chybí	Ne, nechybí	Celkem odpovědí
Absolutní četnost	0	55	55
% četnosti	0	100	100

Dotazovaným rodičům žádný druh činnosti ve školní družině nechybí.

Co očekáváte od školní družiny?

Na otázku odpovědělo 55 respondentů. Jako základ (100 %) je tedy 55 odpovědí. Výsledky v tabulce jsou uvedeny v procentech.

<i>Co očekáváte od školní družiny?</i>					
<i>Dohled nad dítětem v době, kdy já jsem v práci</i>					
Odpověď	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	Celkem odpovědí
Absolutní četnost	43	10	2	0	55
% četnosti	78	18	4	0	100
<i>Zájmová činnost – dostatečný výběr z kroužků</i>					
Absolutní četnost	26	29	0	0	55
% četnosti	47	53	0	0	100
<i>Prohlubuje školní vědomosti</i>					
Absolutní četnost	13	16	23	3	55
% četnosti	24	29	41	6	100
<i>Výchova k cílevědomému využívání volného času</i>					
Absolutní četnost	32	19	3	1	55
% četnosti	58	34	6	2	100

Z těchto hodnot vyplývá, že pro rodiče je velice důležitý dohled nad dítětem v době jejich pracovního vytížení. Pozitivně se vyjádřilo 78 % dotazovaných. Necelá polovina respondentů (47 %) neočekává od školní družiny prohlubování vědomostí. Naopak 92 % rodičů očekává výchovu k cílevědomému využívání volného času. Domnívám se na základě zjištěných dat, že si rodiče uvědomují jak je tato výchova pro jejich dítě důležitá a podporují ji.

Jakou činnost dětí převážně upřednostňujete v režimu dne ŠD?

Na otázku odpovědělo 42 respondentů. Jako základ (100 %) je tedy 42 odpovědí. Výsledky v tabulce jsou uvedeny v procentech.

<i>Jakou činnost dětí převážně upřednostňujete v režimu dne školní družiny?</i>				
Odpověď	Volná činnost (výběr dítě)	Organizovaná činnost (výběr vychovatelky)	Obě činnosti rovným dílem	Celkem odpovědí
Absolutní četnost	3	29	10	42
% četnosti	7	69	24	100

U této otázky 69 % respondentů upřednostňuje organizovanou činnost dětí ve školní družině. Rozdělení volných i organizovaných činností rovným dílem podporuje 24 % rodičů.

Domníváte se, že ŠD vychází vstříc potřebám pohybu a odpočinku Vašeho dítěte?

Na otázku odpovědělo 55 respondentů. Jako základ (100 %) je tedy 55 odpovědí. Výsledky v tabulce jsou uvedeny v procentech.

<i>Domníváte se, že školní družina vychází vstříc potřebám pohybu a odpočinku Vašeho dítěte?</i>					
Odpověď	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	Celkem odpovědí
Absolutní četnost	34	20	1	0	55
% četnosti	62	36	2	0	100

Hodnoty v tabulce nám jednoznačně ukazují spokojenost rodičů se školní družinou v ohledu pohybu a odpočinku jejich dětí.

Myslíte si, že by školní družina měla pořádat společné akce pro děti a rodiče (např. tvořivé dílničky, sportovní soutěže)?

Na otázku odpovědělo 55 respondentů. Jako základ (100 %) je tedy 55 odpovědí. Výsledky v tabulce jsou uvedeny v procentech.

<i>Myslíte si, že by školní družina měla pořádat společné akce pro děti a rodiče</i>					
Odpověď	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	Celkem odpovědí
Absolutní četnost	16	16	21	2	55
% četnosti	29	29	38	4	100

Necelých 30 % rodičů má zájem o pořádání společných akcí pro děti a rodiče. Dalších 30% rodičů mají částečný zájem. Ale na druhou stranu 38 % respondentů se přiklání k nepořádání těchto akcí.

Uvítali byste, aby školní družina organizovala akce mimo její pracovní dobu (divadlo, výlety, tábory)?

Na otázku odpovědělo 55 respondentů. Jako základ (100 %) je tedy 55 odpovědí. Výsledky v tabulce jsou uvedeny v procentech.

<i>Uvítali byste, aby školní družina organizovala akce mimo její pracovní dobu?</i>					
Odpověď	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	Celkem odpovědí
Absolutní četnost	16	14	23	2	55
% četnosti	29	26	41	4	100

Z hodnot v tabulce vyplývá, že něco málo přes 50 % dotazovaných projevuje zájem o pořádání akcí školní družinou mimo její pracovní dobu. O tuto aktivitu spíše nemá zájem 45 % respondentů.

Přáli byste si, aby Vaše dítě psalo domácí úkoly ve školní družině?

Na otázku odpovědělo 55 respondentů. Jako základ (100 %) je tedy 55 odpovědí. Výsledky v tabulce jsou uvedeny v procentech.

<i>Přáli byste si, aby Vaše dítě psalo domácí úkoly ve školní družině?</i>				
Odpověď	Ano, denně	Ano, jen výjimečně	Ne	Celkem odpovědí
Absolutní četnost	15	17	23	55
% četnosti	27	32	41	100

Na tuto otázku pozitivně odpovědělo 27 % rodičů. Ti si přejí psát úkoly ve školní družině. Psát úkoly ve školní družině, jen ve výjimečných případech si přeje 32 % rodičů. Záporně se vyjádřilo 41% rodičů. Ti si nepřejí psát úkoly ve školní družině v žádném případě.

Jak Vám vyhovuje doba provozu školní družiny? Pokud ne, napište, jaká doba provozu by Vám vyhovovala.

Na otázku odpovědělo 55 respondentů. Jako základ (100 %) je tedy 55 odpovědí. Výsledky v tabulce jsou uvedeny v procentech.

<i>Jak Vám vyhovuje doba provozu školní družiny? Pokud ne, napište, jaká doba provozu by Vám vyhovovala.</i>			
Odpověď	Ano, vyhovuje	Ne, nevyhovuje	Celkem odpovědí
Absolutní četnost	46	9	55
% četnosti	84	16	100

Pracovní doba ve školní družině vyhovuje 84 % dotazovaných rodičů. Za nevyhovující provoz to považuje 16% rodičů, kteří by si přáli prodloužení pracovní doby do 18.00 každý den nebo alespoň v úředních dnech.

Myslíte si, že vybavení kluboven školní družiny je odpovídající (hračky, časopisy, počítače, TV)?

Na otázku odpovědělo 55 respondentů. Jako základ (100 %) je tedy 55 odpovědí. Výsledky v tabulce jsou uvedeny v procentech.

<i>Myslíte si, že vybavení kluboven školní družiny je odpovídající?</i>						
Odpověď	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	Neví	Celkem odpovědí
Absolutní četnost	28	22	1	0	4	55
% četnosti	51	40	2	0	7	100

Spokojenost s vybavením školní družiny vyjadřuje 51 % dotazovaných a 40 % rodičů považuje vybavenost za téměř dobrou. Ale 7 % respondentů odpovídá, že neznají prostory ŠD. Rodiče se do prostor školy a školní družiny dostanou jen výjimečně a to z důvodu bezpečnosti žáků.

Jak jste spokojeni s vybavení školní zahrady, kterou ŠD využívá pro své potřeby?

Na otázku odpovědělo 55 respondentů. Jako základ (100 %) je tedy 55 odpovědí. Výsledky v tabulce jsou uvedeny v procentech.

<i>Jak jste spokojeni s vybavení školní zahrady, kterou ŠD využívá pro své potřeby?</i>						
Odpověď	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	Celkem odpovědí	
Absolutní četnost	19	28	6	2	55	
% četnosti	35	51	11	3	100	

S vybavením školní zahrady jsou respondenti spokojeni. Na tuto otázku vyjadřuje 35 % rodičů spokojenost a 51 % rodičů částečnou spokojenost. Z odpovědí od 11 % respondentů vyplývá, že požadují více hracích prvků na zahradě.

Domníváte se, že by se mělo materiální vybavení ŠD něčím doplnit? Pokud ano, čím.

Na otázku odpovědělo 55 respondentů. Jako základ (100 %) je tedy 55 odpovědí. Výsledky v tabulce jsou uvedeny v procentech.

<i>Domníváte se, že by se mělo materiální vybavení ŠD něčím doplnit?</i>				
Odpověď	Ne, vyhovuje	Ano, nevyhovuje	Neví	Celkem odpovědí
Absolutní četnost	42	7	6	55
% četnosti	76	13	11	100

U této otázky se dostáváme do situace, kdy 11 % rodičů odpovídá, že nezná prostory školní družiny. Spokojeno s materiálním vybavením vyjadřuje 76 % rodičů. Vybavení školní družiny nevyhovuje 13 % respondentů, uvádějí nedostatečné vybavení zahrady, v klubovnách chybí počítače.

Jste dostatečně informováni o nabídce aktivit ve školní družině?

Na otázku odpovědělo 55 respondentů. Jako základ (100 %) je tedy 55 odpovědí. Výsledky v tabulce jsou uvedeny v procentech.

<i>Jste dostatečně informováni o nabídce aktivit ve školní družině?</i>					
Odpověď	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	Celkem odpovědí
Absolutní četnost	40	12	3	0	55
% četnosti	73	22	5	0	100

Hodnoty v tabulce ukazují na velkou spokojenost dotazovaných, 73 % respondentů je spokojeno a 22 % je částečně spokojeno. Dostatečně není informováno 5 % respondentů.

Jak často probíhá komunikace mezi Vámi a vychovatelkami družiny?

Na otázku odpovědělo 55 respondentů. Jako základ (100 %) je tedy 55 odpovědí. Výsledky v tabulce jsou uvedeny v procentech.

<i>Jak často probíhá komunikace mezi Vámi a vychovatelkami družiny?</i>					
<i>Vychovatelka - osobně</i>					
Odpověď	Aspoň 1× týdně	Aspoň 1× měsíčně	2–3× za rok	Nikdy	Celkem odpovědí
Absolutní četnost	2	10	30	13	55
% četnosti	4	18	54	24	100
<i>Vychovatelka - telefonicky</i>					
Absolutní četnost	3	4	25	23	55
% četnosti	6	7	45	42	100
<i>Notýsek školní družiny</i>					
Absolutní četnost	26	26	3	0	55
% četnosti	47	47	6	0	100

Osobní komunikaci s vychovatelkou 2–3× za rok potvrzuje 54 % dotazovaných. Jednou za měsíc 18 % respondentů. S vychovatelkou osobně dosud nikdy nekomunikovalo 24 % rodičů.

Telefonickou komunikaci s vychovatelkou 2–3× za rok potvrzuje 45 % respondentů, ale 42 % rodičů s vychovatelkou nikdy telefonicky nekomunikovalo.

Pomocí notýsku školní družiny komunikuje se školní družinou 94 % rodičů a to buď aspoň jednou týdně, nebo aspoň jednou měsíčně.

Jak často navštěvujete webové stránky školní družiny?

Na otázku odpovědělo 55 respondentů. Jako základ (100 %) je tedy 55 odpovědí. Výsledky v tabulce jsou uvedeny v procentech.

<i>Jak často navštěvujete webové stránky školní družiny?</i>					
Odpověď	Aspoň 1× týdně	Aspoň 1× měsíčně	2–3× za rok	Nikdy	Celkem odpovědí
Absolutní četnost	9	21	18	7	55
% četnosti	16	38	33	13	100

Hodnoty v tabulce vypovídají o časté návštěvnosti webových stránek školní družiny. Pouze 7 % rodičů webové stránky družiny dosud nenavštívilo. Skoro 40 % respondentů shlédne webové stránky aspoň jedenkrát měsíčně.

Snaží se s Vámi družina dostatečně spolupracovat při řešení problémů Vašeho dítěte?

Na otázku odpovědělo 55 respondentů. Jako základ (100 %) je tedy 55 odpovědí. Výsledky v tabulce jsou uvedeny v procentech.

<i>Snaží se s Vámi ŠD dostatečně spolupracovat při řešení problémů Vašeho dítěte?</i>						
<i>Kázeňské problémy</i>						
Odpověď	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	Problém neřešen	Celkem odpovědí
Absolutní četnost	28	13	2	3	9	55
% četnosti	51	24	4	5	16	100
<i>Ztráta věcí</i>						
Absolutní četnost	32	12	4	5	2	55
% četnosti	58	22	7	9	4	100
<i>Změny v odchodu dětí z družiny</i>						
Absolutní četnost	38	10	0	1	6	55
% četnosti	69	18	0	2	11	100
<i>Jiné (napište jaké)</i>						
Absolutní četnost	22	2	0	3	28	55
% četnosti	40	4	0	5	51	100

Při řešení kázeňských problémů je spokojeno 51 % rodičů a 24 % je spokojeno částečně. Nespokojenost vyjadřuje 9 % rodičů. Tento problém dosud neřešilo 16 % dotazovaných.

V tabulce „Ztráta věcí“ hodnoty ukazují úplnou spokojenost u 58 % rodičů a částečnou spokojenost u 22 % rodičů. Částečně a úplně je nespokojeno 16 % z dotazovaných.

Při řešení změny odchodu dětí z družiny je spokojeno 69 % rodičů a 18 % částečně spokojeno. Tento problém dosud nemuselo řešit 11 % rodičů.

Víc jak polovina respondentů žádný jiný problém řešit nemuseli, jak ukazují poslední hodnoty v tabulce. A pokud 40 % rodičů řeší jiný problém tak jsou spokojeni. Většinou se jedná o zdravotní problémy dítěte, ať už úraz nebo nemoc.

U této otázky jsem musela vzít v potaz odpověď respondentů, která zněla: „Problém jsme do této doby neřešili“. Tuto volbu jsem do dotazníku neuvedla, což jsem si při vytváření dotazníku neuvědomila. Dotazovaní si s odpovědí poradili.

Myslíte si, že komunikace se školní družinou je dostatečná?

Na otázku odpovědělo 55 respondentů. Jako základ (100 %) je tedy 55 odpovědí. Výsledky v tabulce jsou uvedeny v procentech.

<i>Myslíte si, že komunikace se školní družinou je dostatečná?</i>					
Odpověď	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	Celkem odpovědí
Absolutní četnost	27	23	5	0	55
% četnosti	49	42	9	0	100

S komunikací se školní družinou je 91 % dotazovaných spokojeno. Částečně je nespokojeno 9 % rodičů.

Co Vám v současné komunikaci chybí, co byste potřebovali?

Všichni respondenti na tyto podotázky neodpověděli, ale jako základ (100 %) je počítáno 55 odpovědí. Kolik respondentů neodpovědělo je zahrnuto v posledním sloupci.

Výsledky v tabulce jsou uvedeny v procentech.

<i>Co Vám v současné komunikaci chybí, co byste potřebovali?</i>					
<i>O aktivitách družiny</i>					
Odpověď	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	Nezodpovězeno
Absolutní četnost	7	9	8	22	9
% četnosti z celkového počtu	13	16	15	40	16
<i>O výchovném programu družiny</i>					
Absolutní četnost	6	14	10	20	5
% četnosti z celkového počtu	11	25	18	36	10
<i>O Vaší spolupráci s družinou</i>					
Absolutní četnost	3	11	19	15	7
% četnosti z celkového počtu	5	20	35	27	13
<i>O Vašem dítěti</i>					
Absolutní četnost	9	17	10	13	6
% četnosti z celkového počtu	16	31	18	24	11
<i>Jiné (napíšte jaké)</i>					
Absolutní četnost	4	5	10	21	15
% četnosti z celkového počtu	7	10	18	38	27

Většinu rodičů v komunikaci se školní družinou nic nechybí. Ale 29 % dotazovaným chybí informace o aktivitách v družině a 26 % chybí komunikace o výchovném programu. Komunikace o spolupráci s družinou chybí 25 % respondentů. Lepší komunikaci o dítěti si představuje 47 % rodičů.

Jste celkově spokojeni s naší školní družinou?

Na otázku odpovědělo 55 respondentů. Jako základ (100 %) je tedy 55 odpovědí. Výsledky v tabulce jsou uvedeny v procentech.

<i>Jste celkově spokojeni s naší školní družinou?</i>					
Odpověď	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	Celkem odpovědí
Absolutní četnost	38	17	0	0	55
% četnosti	69	31	0	0	100

Hodnoty v tabulce ukazují, že 69 % rodičů je celkově spokojeno se školní družinou a 31 % rodičů je částečně spokojeno. Žádný z dotazovaných rodičů není nespokojen.

7 Diskuse k položkám

Na začátku svého výzkumu jsem si položila čtyři základní výzkumné otázky, které jsem rozpracovala do podotázek v daném dotazníku. Pomocí odpovědí respondentů mohu nyní provést shrnutí.

Otázka: Jaká jsou očekávání rodičů dětí vůči školní družině?

Z výzkumu vyplývá, že necelých 80 % rodičů očekává od školní družiny dohled nad jejich dítětem v době, kdy jsou pracovně vytíženi. Dále rodiče od ŠD očekávají zájmovou činnost a také výchovu k cílevědomému využívání volného času. Dostatečně velký výběr kroužků, do kterých se mohou děti hlásit. Polovina rodičů nepožaduje od školní družiny prohlubování školních dovedností, ale hlavně relaxaci a odpočinek.

Jak již bylo řečeno v teoretické části bakalářské práce, v režimu dne školní družiny se prolínají různé druhy činností. Tyto činnosti od sebe nelze obsahově oddělit. Záleží na vychovateli, jak jednotlivé činnosti propojí a vytvoří správný poměr v programu školní družiny. Na základě zjištěných dat se mohou domnívat, že rodiče mají povědomí, jaké činnosti je třeba zařazovat do režimu školní družiny.

Otázka psaní úkolů je velice diskutovaný problém, jak mezi vychovatelkami, tak i mezi rodiči. Ve školní družině si přeje psát úkoly 27% rodičů. Dalších 32% rodičů má zájem o psaní úkolů ve školní družině, ale jen výjimečně. A to u dětí věkově starších, od 3. třídy a jen lehčí úkoly. Nebo ve dnech, kdy děti odchází ze školní družiny ještě na jiný kroužek a přijdou domů večer a již unavené. V žádném případě si nepřeje psát úkoly ve školní družině 41 % rodičů. Jsou toho názoru, že domácí úkol se má zpracovávat doma s rodiči. Což považují za pozitivní přístup rodičů, družina není pokračování školy.

Zhruba polovina rodičů se vyjádřila kladně k pořádání společných akcí školní družinou pro děti a rodiče. Kladu si otázku zda by nebylo vhodné jednu nebo dvě akce během školního roku uskutečnit. Vzhledem k uspěchanosti dnešní doby a vytíženosti rodičů je tento výsledek pochopitelný.

Školní družina může organizovat akce pro děti i rodiče mimo svojí pracovní dobu. Většinou se jedná o různé výlety do okolí, návštěvu divadel a výstav. Také v době prázdnin mohou probíhat zimní a letní tábory pro děti. Velkou výhodou této činnosti školní družiny je pro rodiče v tom, že vědí, do jakých rukou své dítě svěřují. Nemusí se o své dítě obávat, práci vychovatele poznají během školního roku a i dítě jede například na svůj první tábor s někým, komu důvěřuje. V dotazníku jsem tomuto tématu věnovala otázku a výsledkem je 55 % rodičů,

kteří mají zájem, a 45 % rodičů nemá o tuto aktivitu zájem. Tento nezájem může pramenit buď z nedostatku financí, nebo z toho, že rodiče chtějí trávit volný čas se svými dětmi.

Otázka: Jak se podle názorů rodičů naplňují jejich očekávání?

V dotazníku byly vyjmenované činnosti, které jsou zařazeny do režimu dne školní družiny a rodiče se měli vyjádřit, zda jim nějaká činnost nechybí. Nikdo z rodičů neuvádí žádnou činnost, a tak se dá předpokládat, že rodiče jsou s uvedenými činnostmi spokojeni.

Dále z odpovědí respondentů vyplývá, 98 % spokojenost s pohybem a odpočinkem dětí během dne ve školní družině. Pouze 2 % rodičů byla nespokojena.

Pracovní doba ve školní družině vyhovuje 84 % rodičů. Respondentům, kterým nevyhovuje tento čas, uváděli: „Prodloužení pracovní doby do 18.00 každý den nebo aspoň v úředních dnech“.

V otázce komunikace mezi rodiči a školní družinou jsou rodiče z 91 % spokojeni. Pouze 9 % dotazovaných je částečně nespokojeno. Myslím si, že těchto 9 % nespokojených rodičů, má zájem o větší pobyt dětí venku.

Z celkového pohledu na školní družinu je 100 % spokojenost. Nikdo z dotazovaných není nespokojený. Jsou i tací rodiče, kteří do dotazníku dopisovali jedničku s hvězdičkou, naprostá spokojenost, poděkování. Z toho vyplývá, že práce vychovatelek je kvalitní a pestrá. To opravdu moc potěší.

Otázka: Jak posuzují rodiče materiální vybavení školní družiny?

Vybavení školní družiny považuje 91 % rodičů za dostatečně uspokojivé. Bohužel 7 % respondentů odpovědělo, že neví, protože z důvodu bezpečnosti se nedostanou do školy. Myslím si, že na tuto otázku odpověděla větší část rodičů na základě odpovědi od svých dětí. Bohužel rodiče se opravdu nedostanou do prostor školní družiny. Během školního roku došlo k zostření pravidel vstupu rodičů do škol z důvodu bezpečnosti. Tato situace se může vyřešit dnem otevřených dveří ve školní družině na začátku školního roku, nebo pořádáním společných akcí pro děti na rodiče.

S vybavením školní zahrady jsou rodiče z 95 % spokojeni. Někteří uváděli nedostatek hracích prvků. Během tohoto školního roku přibyly na školní zahradě dva hrací prvky, a to kryté pískoviště a trampolína. Vše je otázkou potřebných financí a to nelze řešit během jednoho školního roku.

Otázka: Jakým způsobem probíhá komunikace mezi rodiči a vychovateli ŠD?

Na webových stránkách naší družiny najdou rodiče vše potřebné, program akcí na měsíc, fotografie z akcí, potřebné údaje o družině, jako telefon, číslo účtu, provozní dobu. Také zde najdou všechny dokumenty, ze kterých školní družina vychází jako např. ŠVP školní

družiny, řád školní družiny. Na základě zjištěných dat si dovolím říci, že návštěvnost našich webových stránek je vysoká.

S předchozí otázkou souvisí také otázka, jak jsou rodiče spokojeni s informovaností o jednotlivých akcích školní družiny. Pouze 5 % rodičů je spíše nespokojeno, ale v tomto případě jsem přesvědčená, že není chyba na straně školní družiny. Jak už jsem psala, program akcí je na každý měsíc aktualizován na webových stránkách školy, na nástěnce v šatnách a děti dostanou do notýsku školní družiny týden před akcí upozornění. Také vychovatelky s dětmi o akci hovoří. Výsledek, kdy je 95 % rodičů spokojeno, mluví asi sám za sebe.

Řešení kázeňských problémů a ztráty věcí u dětí je vždy složité a hlavně velice nepříjemné. Někdy se nám podaří vyřešit situaci a najít společnou cestu jak pracovat s dítětem, ale vždy se shoda s rodiči nepodaří. U většiny děvčat se nemusí řešit kázeňské problémy ani ztráty věcí a tak spokojenost rodičů je v obou případech přes 50 %. Při změnách v odchodu dětí je spokojenost 86 % a tuto situaci nemuselo řešit 11 % respondentů. Při řešení jakékoliv jiné situace je spokojeno 44 % rodičů (většina případů je zdravotní problém dítěte) a 51 % rodičů neřešili žádný jiný problém.

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce je zjištění, jak rodiče hodnotí vzdělávací program školní družiny, její činnost a komunikaci s veřejností. Ověřit, zda a jakým způsobem se rodiče informují o výchovných cílech, obsahu činnosti a metodách práce v ŠD a o práci svého dítěte v ŠD a jak vnímají význam činnosti ŠD.

Na základě zjištěných dat se domnívat, že rodiče mají povědomí o výchovných cílech a obsahu činnosti ve školní družině. Uvědomují si výchovnou, vzdělávací a rekreační činnost školní družiny. Z výzkumu vyplývá, že u $\frac{3}{4}$ dotazovaných rodičů je prvořadý smysl školní družiny v sociální službě, ale zároveň si uvědomují, že družina neslouží jen k tomuto účelu. Vidí, jak školní družina napomáhá dětem ke kvalitnímu prožívání volného času. Předkládá dětem velké množství námětů k rozvíjení jejich nadání a formuje v dětech životní postoje. Dále z dotazníku vyplývá, že rodiče mají zájem o dění a činnost školní družiny i o práci svých dětí v ŠD. Většina rodičů navštěvuje webové stránky ŠD a informují se o programu. Komunikace mezi rodiči a vychovateli probíhá uspokojivě. Ale část rodičů upozornila na to, že jsou z důvodu bezpečnosti dětí ve škole, odříznuti od běžné komunikace s pedagogy. Tuto situaci je v budoucnu možné zlepšit pořádáním společných akcí pro rodiče a děti.

A co říci na úplný závěr. Každá školní družina je zcela jiný, živý organismus, který se vyvíjí. Stejně tak s ní se vyvíjí děti, které ji navštěvují a samozřejmě i pedagogové, kteří v družině působí. Tímto výzkumem jsem získala cennou zpětnou reakci od rodičů a dětí navštěvujících naši školní družinu a také celou řadu podnětů k zamyšlení nad dalším vývojem aktivit ve školní družině.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BÁLKOVÁ, K. *Náměty pro školní družinu*. Praha: Portál 2010, ISBN 978-80-7367-802-9.
- FONTANA, D. *Psychologie ve školní praxi*. Praha: Portál, 1997, ISBN 80- 7178- 063- 4.
- HÁJEK, B. *Jak vytvořit vzdělávací program pro školní družiny*. Praha: Portál 2007, ISBN 978-80-7367-233-1.
- HÁJEK, B. *Právní vědomí vychovatele*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2003, ISBN 8072901168.
- HÁJEK, B., HOFBAUER, B. PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha: Portál 2008, ISBN 978-80-7367-473-1.
- HÁJEK, B., PÁVKOVÁ, J. a kolektiv. *Školní družina*. Praha: Portál, 2007, ISBN 978-80-7367-268-3.
- HOLEYŠOVSKÁ, A. *Rok ve školní družině*. Praha: Portál 2007, ISBN 978-80-7367-341-3.
- HOLEYŠOVSKÁ, A. *Zájmová činnost ve školní družině*. Praha: Portál 2009, ISBN 978-80-7367-586-8.
- HORÁK, J., KOLÁŘ, Z. *Obecná pedagogika*. Ústí nad Labem: UJEP, 2004, ISBN 80-7044-572-6.
- JANDA, M. TOBOLOVÁ-MORÁVKOVÁ, K. *Ke způsobům komunikace mezi školou a rodiči žáků*. In: Komenský. 2011/2012, roč. 136, č. 3. ISSN 0323-0449.
- KUCHAŘOVÁ, P. *Komunikace a spolupráce školy s rodiči. [Část] 1. Vzájemná očekávání rodičů a učitelů*. In: Učitelství listy. 2007/2008, roč. 15, č. 1, s. 11. ISSN 1210-7786.
- KUCHAŘOVÁ, P. *Komunikace a spolupráce školy s rodiči. [Část] 2. Rodiče pohledem školy*. In: Učitelství listy. 2007/2008, roč. 15, č. 2, s. 15. ISSN 1210-7786.
- KUCHAŘOVÁ, P. *Komunikace a spolupráce školy s rodiči. [Část] 3. Pravidla pro práci učitele v oblasti vztahů s rodiči*. In: Učitelství listy. 2007/2008, roč. 15, č. 3, s. 16-17. ISSN 1210-7786.
- KUCHAŘOVÁ, P. *Komunikace a spolupráce školy s rodiči. [Část] 4. Úloha a postavení rodičů ve školním prostředí*. In: Učitelství listy. 2007/2008, roč. 15, č. 4, s. 12. ISSN 1210-7786.
- KUCHAŘOVÁ, P. *Komunikace a spolupráce školy s rodiči. [Část] 5. Komunikace mezi školou a rodinou*. In: Učitelství listy. 2007/2008, roč. 15, č. 5, s. 17. ISSN 1210-7786.

KUCHAŘOVÁ, P. *Komunikace a spolupráce školy s rodiči. [Část] 6. Efektivní komunikace.* In: Učitelství. 2007/2008, roč. 15, č. 6, s. 14. ISSN 1210-7786.

KUCHAŘOVÁ, P. *Komunikace a spolupráce školy s rodiči. [Část] 7. Zapojení rodičů do vzdělávání dětí.* In: Učitelství. 2007/2008, roč. 15, č. 7, s. 16. ISSN 1210-7786.

LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D., *Vývojová psychologie.* Praha: Grada 2006. ISBN 80-247-1284-9.

Metodický pokyn k postavení, organizaci a činnosti školních družin vydaný Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy (Č. j.: 17 749/2002-51, dne 10. 6. 2002). Dostupné z: <http://www.msmt.cz/>.

Metodika pro podporu tvorby vzdělávacího školského programu ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání. Praha: NIDM 2007, ISBN 978-80-86784-03-8.

PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času.* Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2014, ISBN 978-80-7290-666-6

PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času.* Praha: Portál, 2002, ISBN 80-7178-711-6.

PRŮCHA, J. WALTEROVÁ, E. MAREŠ, J. *Pedagogický slovník.* Praha: Portál 2008, ISBN 978-80-7367-416-8.

RABUŠICOVÁ, M. a kolektiv. *Škola a /versus/ rodina.* Brno: MU, 2004, ISBN 80-210-3598-6.

ŘIČAN, P. *Psychologie osobnosti.* Praha: Grada Publishing, 2007, ISBN 978-80-247-1174-4.

SKUTIL, M. a kolektiv. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství.* Praha: Portál, 2011, ISBN 978-80-7367-778-7.

STEINER, R. *Výchova dítěte a metodika vyučování.* Praha: Baltazar, 1993, ISBN 80-900307-9-3.

ŠIMIČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, J. *Přehled vývojové psychologie.* Olomouc: Univerzita Palackého, 2010, ISBN 987-80-244-2433-0.

VÁGNEROVÁ, M. *Psychologie pro pomáhající profese.* Praha: Portál, 2008, ISBN 978-80-7367-414-4.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.* Praha: Karolinum, 2005, ISBN 80-246-0956-8.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie II.* Praha: Karolinum, 2005, ISBN 978-80-246-0956-8.

Zákon č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

PŘÍLOHY

Dotazník

Školní vzdělávací program školní družiny při ZŠ Liberec – Vratislavice nad Nisou

Dobrý den!

Prosím Vás o zodpovězení několika otázek na téma školní družina. **Dotazník je zcela anonymní a slouží jako zdroj pro zkvalitnění služeb školní družiny** a zároveň jako studijní materiál pro moji bakalářskou práci. V níže uvedených otázkách prosím zakroužkujte vždy jednu odpověď, pokud není uvedeno jinak.

1. Kolik hodin týdně tráví Vaše dítě ve školní družině?

méně než 5hodin	5-10hodin	11-20hodin	více než 21hodin
-----------------	-----------	------------	------------------

2. Jak často, dle Vašeho mínění, se mají do režimu dne školní družiny zařazovat tyto činnosti? (Vyberte v každém řádku jednu možnost).

Četba, poslech pohádky	každý den	2-3x týdně	1x týdně	1x za čtrnáct dní
Výtvarné činnosti	každý den	2-3x týdně	1x týdně	1x za čtrnáct dní
Tvořivé činnosti	každý den	2-3x týdně	1x týdně	1x za čtrnáct dní
Hudební činnosti	každý den	2-3x týdně	1x týdně	1x za čtrnáct dní
Sportovní činnosti	každý den	2-3x týdně	1x týdně	1x za čtrnáct dní
Volná hra, dle výběru dětí	každý den	2-3x týdně	1x týdně	1x za čtrnáct dní

3. Chybí Vám nějaký druh činnosti ve školní družině? Pokud ano, jaká.

_____

4. Jakou činnost dětí převážně upřednostňujete v režimu dne školní družiny? (Prosím o stručné zdůvodnění volby).

Volná činnost, dle výběru dítěte	
Organizovaná činnost, dle výběru vychovatelky	

5. Co očekáváte od školní družiny? (Vyberte v každém řádku jednu možnost).

Dohled nad dítětem v době, kdy já jsem v práci	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Zájmová činnost – dostatečný výběr z kroužků	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Prohlubuje školní vědomosti	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Výchova k cílevědomému využívání volného času	ano	spíše ano	spíše ne	ne

6. Domníváte se, že školní družina vychází vstříc potřebám pohybu a odpočinku Vašeho dítěte?

ano	spíše ano	spíše ne	ne
-----	-----------	----------	----

7. Myslíte si, že by školní družina měla pořádat společné akce pro děti a rodiče (jako např. tvořivé dílničky, sportovní soutěže)?

ano	spíše ano	spíše ne	ne
-----	-----------	----------	----

8. Uvítali byste, aby školní družina organizovala akce mimo její pracovní dobu (divadlo, výlety, tábory)?

ano	spíše ano	spíše ne	ne
-----	-----------	----------	----

9. Přáli byste si, aby Vaše dítě psalo domácí úkoly ve školní družině? (Prosím o stručné zdůvodnění volby).

Ano, denně	
Ano, ale jen ve výjimečných případech	
Ne	

10. Jak Vám vyhovuje doba provozu školní družiny? Pokud ne, napište, jaká doba provozu by Vám vyhovovala.

11. Myslíte si, že vybavení kluboven školní družiny je odpovídající (hračky, časopisy, počítače, TV)?

ano	spíše ano	spíše ne	ne
-----	-----------	----------	----

12. Jak jste spokojeni s vybavení školní zahrady, kterou ŠD využívá pro své potřeby?

ano	spíše ano	spíše ne	ne
-----	-----------	----------	----

13. Domníváte se, že by se mělo materiální vybavení školní družiny něčím doplnit? Pokud ano, čím.

14. Jste dostatečně informováni o nabídce aktivit ve školní družině?

ano	spíše ano	spíše ne	ne
-----	-----------	----------	----

15. Jak často probíhá komunikace mezi Vámi a vychovatelkami družiny? (Vyberte v každém řádku jednu možnost).

Vychovatelka - osobně	aspoň 1x týdně	aspoň 1x měsíčně	2-3x za roku	nikdy
Vychovatelka - telefonicky	aspoň 1x týdně	aspoň 1x měsíčně	2-3x za roku	nikdy
Notýsek školní družiny	aspoň 1x týdně	aspoň 1x měsíčně	2-3x za roku	nikdy

16. Jak často navštěvujete webové stránky školní družiny?

aspoň 1x týdně	aspoň 1x měsíčně	2-3x za rok	nikdy
----------------	------------------	-------------	-------

17. Snaží se s Vámi družina dostatečně spolupracovat při řešení problémů Vašeho dítěte? (Vyberte v každém řádku jednu možnost).

Kázeňské problémy	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Ztráta věcí	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Změny v odchodu dětí z družiny	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Jiné (napište jaké)	ano	spíše ano	spíše ne	ne

18. Myslíte si, že komunikace se školní družinou je dostatečná?

ano	spíše ano	spíše ne	ne
-----	-----------	----------	----

19. Co Vám v současné komunikaci chybí, co byste potřebovali? (Vyberte v každém řádku jednu možnost).

O aktivitách družiny	ano	spíše ano	spíše ne	ne
O výchovném programu družiny	ano	spíše ano	spíše ne	ne
O Vaší spolupráci s družinou	ano	spíše ano	spíše ne	ne
O Vašem dítěti	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Jiné (napište jaké)	ano	spíše ano	spíše ne	ne

20. Jste celkově spokojeni s naší školní družinou?

ano	spíše ano	spíše ne	ne
-----	-----------	----------	----

Děkuji Vám za pravdivost vašich odpovědí i za váš čas strávený při vyplňování tohoto dotazníku.

Iveta Mrázková

Školní vzdělávací program

pro školní družinu

**Základní školy, Liberec–Vratislavice nad Nisou,
příspěvková organizace**

OSNOVA

1. Identifikační údaje

2. Charakteristika

- 2.1. Podmínky přijetí
- 2.2. Provozní doba ŠD
- 2.3. Materiální, personální a ekonomické podmínky
- 2.4. Podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví /viz
řád školní družiny/

3. Charakteristika školního vzdělávacího programu ŠD

- 3.1. Cíle vzdělávání
- 3.2. Formy vzdělávání

4. Výchovně vzdělávací plán

- 4.1. Obsah vzdělávání v ŠD
- 4.2. Plány činnosti

5. Autoevaluace

Identifikační údaje

Základní škola, Liberec-Vratislavice nad Nisou, příspěvková organizace

Adresa: Nad Školou 278
463 11 Liberec 30

Jméno ředitele: Mgr. Libor Rygál

Kontakty: tel./fax: 482 323 262,482 323 263
Mobil: 724 183 074
e-mail: škola@zs.vratislavice.cz
www.zs.vratislavice.cz

Zřizovatel: MO Liberec,
Vratislavice nad Nisou
Tanvaldská 50,463 11

Platnost dokumentu: od 1.9.2013

Razítko školy:

Podpis ředitele školy:

Charakteristika - školní družiny

Podmínky přijetí

Žáci se přihlašují na začátku školního roku při zápisu, formou zápisního lístku nebo je-li volné místo i během školního roku.

Doba pobytu žáka se řídí údaji uvedenými v zápisním lístku. Žák může být ze ŠD vyloučen za hrubé porušení kázně nebo z jiných vážných důvodů. O této krajnosti rozhoduje ředitelka školy.

Přednostní právo pro zařazení do ŠD mají děti 1. až 2. ročníků, kteří mají rodiče v pracovním poměru, rodiče samoživitele. O zařazení žáka do ŠD rozhoduje ředitelka školy. Žáci 3. ročníku jsou přijímáni jen je-li volná kapacita.

Provozní doba ŠD

Ranní provoz	6.00-9.00 hodin
Odpolední provoz:	11.30-16.30 hodin

Materiální podmínky

Školní družina má k dispozici 4 oddělení ve 2. patře budově školy nad jídelnou.

Oddělení je vybaveno nábytkem, stolními hrami, hračkami, stavebnicemi. Pro obohacení výchovně-vzdělávacího programu ŠD je dále využívána výpočetní technika a další audiovizuální technika jako např. televize, DVD přehrávače. V odpoledních hodinách je možnost využití tělocvičny a knihovny.

Pro pobyt venku má ŠD k dispozici zahradu se školním hřištěm. Vychovatelky průběžně pečují o materiální vybavení, sledují doplňování a zlepšování materiálních podmínek, zejména pro výtvarné, sportovní a rekreační činnosti. V plánu je zlepšení materiálního vybavení na zahradě.

Personální podmínky

Zájmové vzdělávání ve školní družině zajišťují čtyři kvalifikované vychovatelky. Tři vychovatelky pracují na celý úvazek, jedna na 0,66 úvazku. Jejich znalosti jsou průběžně prohlubovány v akreditovaných kurzech a samostudiem.

Ekonomické podmínky

Platba zákonných zástupců za pobyt žáka ve ŠD je stanovena podle „Směrnice o stanovení příspěvků“ ze dne 1.9.2005.

Příspěvek činí za každý započatý kalendářní měsíc nástupu dítěte do školní družiny 100,--Kč. Umístí-li plátce do jedné školní družiny současně dvě a více dětí, hradí za první dítě příspěvek v plné výši 100,--Kč a každé další uhradí snížený příspěvek ve výši 50,--Kč.

Úhrada se provádí měsíčně bezhotovostně vždy do 20. dne příslušného kalendářního měsíce.

V případě, že nebude platba za pobyt dítěte ve školní družině uskutečněna za dobu po sobě jdoucích 3 měsíců, může být dítě z pobytu ve školní družině vyloučeno.

Podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví

Žáci jsou na začátku, v průběhu roku i na konci školního roku seznamováni s možnými riziky pohybu v určitém prostředí, s možnými následky různých činností, se správnými způsoby používání nástrojů a jsou poučováni o zásadách správného chování nejen ve škole, na veřejnosti na komunikacích, ale i v době prázdnin, při sezónních činnostech a sportech.

Pravidla chování žáků a zajištění jejich bezpečnosti při pobytu ve školní družině jsou stanoveny ve Vnitřním řádu ŠD, Řádu ZŠ a řádech dalších prostor, které školní družina využívá.

Charakteristika školního vzdělávacího programu ŠD

Školní vzdělávací plán školní družiny je realizován v návaznosti na ŠVP školy.

Cíl vzdělávání

- vést žáky k všestranné a otevřené komunikaci
- zvyšovat nároky na mravní výchovu, vztah dětí k sobě a k dospělým
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých
- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi
- vést žáky k ochraně životního prostředí
- v přípravě na vyučování věnovat pozornost čtení žáků, poskytovat pomoc slabším žákům, opakovat učivo hrou a soutěžemi, využívat didaktické hry, zábavné a pohybové hry k rozvoji rozumových vlastností
- respektovat psychohygienické požadavky na režim dne, využívat pobyt žáků na čerstvém vzduchu, tím zvyšovat jejich tělesnou zdatnost
- upevňovat hygienické návyky, v jídelně dbát na správné stolování
- naučit žáky aktivně využívat volný čas, rozvíjet svůj zájem i talent, získávat nové poznatky, zkušenosti, dovednosti i návyky
- realizovat se v kolektivu ostatních žáků, popřípadě se umět zapojit do činností v různém kolektivu a prostředí

Formy vzdělávání

Činnost školní družiny se uskutečňuje těmito formami

- příležitostnou výchovnou, vzdělávací, zájmovou a tematickou rekreační činností nespojenou s pobytem mimo místo, kde právnická osoba vykonává činnost školského zařízení pro zájmové vzdělávání
- např. slavnosti, besídky, vystoupení, návštěvy divadelních představení, sportovní dny a podobně
- pravidelnou výchovnou, vzdělávací a zájmovou činnost
- jedná se o každodenní činnost přihlášených žáků
- využitím nabídky spontánních činností Např.: hry ranní družiny, odpolední klidové činnosti, hry při pobytu venku

Výchovně vzdělávací plán

Obsah vzdělávání v školní družině

Vzdělávací oblasti:

- Jazyk a jazyková komunikace
- Matematika a počítačová gramotnost
- Člověk a společnost (Prvouka, Vlastivěda)
- Člověk a příroda (Prvouka, Vlastivěda, Přírodověda)
- Umění a kultura (hudební, výtvarná, dramatická)
- Člověk a zdraví (Prvouka, Tělesná výchova, Přírodověda)
- Člověk a svět práce (praktické dovednosti)

Vzdělávací oblasti napomáhají ke splnění klíčových kompetencí:

▪ Kompetence sociální a personální	K1
▪ Kompetence komunikativní	K2
▪ Kompetence občanské	K3
▪ Kompetence pracovní	K4
▪ Kompetence k řešení problémů	K5
▪ Kompetence k učení	K6
▪ Kompetence k naplňování volného času	K7

OBLAST	VZDĚLÁVACÍ CÍL	ŽIVOTNÍ DOVEDNOSTI, KLÍČOVÉ KOMPETENCE	V PLÁNU ŠD
JAZYK	Schopnost dorozumět se s ostatními lidmi	K2 K5 K6	Hry s písmeny a slovy, rozšiřování slovní zásoby, komunikační hry a cvičení, práce s literárním textem-dramatické hry.
MATEMATIKA+ POČÍTAČOVÁ GRAMOTNOST	Porozumění základním matematickým úkonům. Schopnost porozumět, třídít a zpracovávat informace.	K5 K6	Hry s čísly, zábavné počítání, soutěže o krále počítačů, pracovní listy, práce na PC
SPOLEČNOST	Poznávání člověka a jeho role ve společnosti	K1 K2 K3 K5 K7	
PŘÍRODA	Rozumové poznávání přírodních zákonitostí	K6	Péče o květiny a poznávání květin, stromů, listů, plodů. Léčivé byliny, zvířata ve volné přírodě a v ZOO, péče o ptáčky v zimě.
UMĚNÍ	Poznávání okolního světa prostřednictvím umění	Tvořivost Představivost Fantazie K1 K4 K7	<i>Dramatická výchova:</i> návštěvy divadelních představení, hry na rozvíjení fantazie a představivosti, rozvoj smyslového vnímání, prostorové citění, hry v roli, improvizace. <i>Výtvarná výchova:</i> využití různých technik a pomůcek (vodovky, tempery, křídly, pastelky voskovky) kreslení ovoce, zvířat, obrázky s vánoční a zimní tematikou, jarní květiny a příroda, pohádkové postavy, kresba na chodník, letní plakát, kreslení dle přání dětí <i>Hudební výchova:</i> Zpěv známých i nových písní, vánoční koledy, písnička pro maminku, písničky k táboráku, Doprovod kláves, flétny
ZDRAVÍ	Osvojení zdravého životního stylu	K3 K7	Pohybové a sportovní hry v tělocvičně a na hřišti, vycházky do přírody, zimní sporty. Vytváření zdravých životních návyků a hygieny, základy 1. pomoci.
SVĚT PRÁCE	Schopnost prakticky zvládat manuální činnosti a dovednosti	K4 K7	Ruční práce, práce s papírem, dřevem, modelínou, přírodninami, výroba dárků a přání, skládaček a ozdob z papíru, velikonoční kraslice, výroba dopravních značek, výroba krmítka, čarodějnice. Využití různých technik. Práce na školní zahradě, úklid školní zahrady, okolí školy.

Plán práce

CELOROČNĚ

- tématické vycházky do přírody
- rozvíjení kamarádských vztahů, pomoc při práci
- seznamování se základy 1. pomoci
- sebeobslužná činnost – oblékání, stolování, hygiena..
- ochrana životního prostředí
- zpívání známých i nových písní za hudebního doprovodu
- četba knih – na pokračování při odpočinkových činnostech
- práce s časopisem
- hry k procvičování učiva-komunikační hry, hry na rozvoj fantazie a představivosti, pohybové hry

Podzim:

- seznámení dětí s prostředím ve školní družině a s pravidly bezpečnosti při pobytu a činnostech v ŠD
- vycházky – upozornění na nebezpečí otravy při sběru a konzumaci plodů a bobulí
- orientace v okolí školy
- pozorování změn v přírodě
- sběr přírodnin na pracovní výchovu a výtvarnou výchovu
- míčové hry a soutěže na hřišti a v tělocvičně
- podzimní výzdoba školní družiny a školy

Září: * seznámení s prvňáčky, seznamovací hry
                  * kresba na chodník
                  * ovoce (kreslení, modelování)
                  * atletika (školní hřiště)

Říjen: * drakiáda
                  * podzimní listy (kreslení, obtiskávání, poznávání)
                  * výroba papírových dárků a vlaštovek
                  * míčové hry v tělocvičně
                  * návštěva představení v městské knihovně

Listopad: * sběr kaštanů a žaludů
                  * vycházky, orientace ve městě
                  * můj zvířecí kamarád
                  * výrobky z přírodnin
                  * výroba výrobků na vánoční jarmark

Zima:

- výroba vánočních přání a dárků
- hry na sněhu
- strojení stromečku v lese pro zvířátka
- DVD, video (za nepříznivého počasí)
- příprava na školní karneval
- zimní výzdoba školní družiny a školy

Prosinec: * Čert a Mikuláš
* výroba vánočních ozdob, dárků a přání
* vánoční jarmark
* vánoční besídka
* představení v knihovně

Leden: * stopy zvěře ve sněhu
* míčové hry v tělocvičně
* sněhové sochaři
* výroba dárků k zápisu
* zimní sporty

Únor: * karnevalové masky
* svatý Valentýn - přáníčka
* soutěžení v tělocvičně
* hry na sněhu

Jaro:

- výroba dárků a přání na Velikonoce, Den matek
- dopravní výchova
- ochrana přírody – jarní květiny, léčivé byliny
- svátek jara – zvyky, obyčeje
- jarní výzdoba školní družiny a školy

Březen: * Velikonoce –zvyky, obyčeje
* soutěž o velikonoční vajíčko
* jarní květiny - poznávání , kreslení
* pexesový král

Duben: * dopravní značky - výroba, význam
* z pohádky do pohádky - kreslení pohádkových postav
* čarodějnice
* hádankové odpoledne
* návštěva knihovny

- Květen:
- * kresba na chodník
  - * moje maminka- kreslení, zpívání, výroba dárků
  - * nejlepší střelec - košíková
  - * pohybové hry na školním hřišti
  - * „Člověče nezlob se“ – soutěž o nejlepšího hráče

Léto:

- kolektivní hry na hřišti
- úklid her a hraček v ŠD

- Červen:
- * soutěže v běhu
  - * léto - plakát
  - * míčové hry na hřišti
  - * sladké odpoledne – stopovaná s pokladem
  - * návštěva knihovny

- Červenec: * letní prázdniny

- Srpen: * letní prázdniny

Autoevaulace ŠD

Autoevaulace – vnitřní hodnocení ŠD napomáhá ke zkvalitnění práce pedagoga.

Cíl:

- zlepšení stávajících podmínek v činnosti ŠD
- lepší komunikace s rodiči žáků

Nástroje autoevaulace:

- rozbor dokumentace a plánů ŠD
- zpětná vazba od dětí (rozbory s dětmi)
- zpětná vazba od rodičů (rozhovory s rodiči na schůzkách SRPŠD nebo individuálně)
- rozhovory s pedagogy
- hodnocení ředitelkou školy
- dotazníky pro rodiče
- výstavy prací dětí v prostorách školy

Časový harmonogram:

- 3x ročně rozhovory s rodiči v rámci třídních schůzek
- výsledky z hospitací zástupce ředitele školy
- průběžné sledování a rozbory se žáky